

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

1962
2. ÉVF.

1

SZÁM

ORSZ. ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Felelős szerkesztő:	X
Dr. Székely Sándor	X
Szerkesztő:	X
Torday Alice	X
Szerkesztőség:	X
Országos Orvostudományi	X
Könyvtár és Dokumentációs	X
Központ	X
Budapest, VIII.,	X
Szentkirályi u. 21.	X
	X

Felelős kiadó az Országos Orvostudományi Könyvtár és
Dokumentációs Központ igazgatója

F.k.: Dr. Székely Sándor

62.243 - Fővárosi Nyomdaipari Vállalat, 16.telep - Budapest

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs
Központ Tájékoztatója

1962

2. évfolyam

1. szám

XX

T A R T A L O M

Oldal

KOFER, Heinz:	Orvostudományi dokumentáció az NDK-ban	3
ERŐSS László - PAPP Emil:	A Budapesti Orvostudományi Egyetem Könyvtára	13
KISS Lajosné:	Az Országos Idegsebészeti Tudo- mányos Intézet cikkatalógus rendszere	18
BELAJOVÁ, Mária:	Pöstyén-fürdő betegkönyvtára	25
SZEPESI Zoltánné:	Még egyszer az Országos Gyara- podási Jegyzékről	28

A k ö n y v t á r i m u n k a k é r d é s e i

FISCHER Mihály:	Folyóiratok kölcsönzésének meg- szervezése és lebonyolítása az István Kórházban	33
ARATÓ Lászlóné:	Folyóiratok kezelése a kaposvári Megyei Kórház Orvosi Könyvtárában.	37

S z e m l e

SCHRÖDER, Joachim:	Orvostudományi irodalmi dokumen- táció egyszerű eszközökkel	41
WIECKOWSKA, Helena:	Felsőfoku könyvtárosképzés a keleteurópai országokban	49
K ö z l e m é n y e k - H i r e k		55
O r v o s t u d o m á n y i é v f o r d u l ó k 1962-ben		64
B i b l i o g r á f i a		68

Jelen számunk munkatársai:

HEINZ KOFER, a Német Tudományos Akadémia Dokumentációs Intézetének főosztályvezetője, ERŐSS LÁSZLÓ a Budapesti Orvostudományi Egyetem Könyvtárának tudományos munkatársa, PAPP EMIL a Budapesti Orvostudományi Egyetem Könyvtárának munkatársa, dr. KISS LAJOSNÉ az Országos Idegsebészeti Tudományos Intézet orvosi könyvtárosa, MÁRIA BELAJOVÁ Pös-tyén-fürdő betegkönyvtárának vezetője, dr. SZEPESI ZOLTÁN-NÉ az Országos Orvostudományi Könyvtár Tájékoztató Osztá-lyának helyettes vezetője, FISCHER MIHÁLY az István Kórház orvosi könyvtárosa, dr. ARATÓ LÁSZLÓNÉ a kaposvári Megyei Kórház orvosi könyvtárosa.

ORVOSTUDOMÁNYI DOKUMENTÁCIÓ AZ NDK-BAN

Az utóbbi évtizedek során az irodalom, valamennyi tudomány területén, annyire felgyülemlett, hogy a kutató, az oktató és a gyakorlati szakember számára már nem lehetséges valamennyi, a szakmájába vágó és fontos közleményt áttekinteni, mégkevésbé alaposan áttanulmányozni. Ehhez járul még az is, hogy igen kevés szakember tud eleget tenni a nyelvismeretek által támasztott hatalmas követelményeknek.

Ezzel szemben mégis elkerülhetetlenül szükséges valamennyi szakterület legujabb tudományos és tapasztalati eredményeiről állandóan és minden oldalról informálódni, hiszen a világ minden részén naponta újabb és újabb tudományos eredmények születnek és egyre újabb gyógyító eljárásokat alkalmaznak eredményesen. A berlini Német Tudományos Akadémia Dokumentációs Intézete éppen ezért hozzáfogott az orvostudomány dokumentációs állomásainak kiépítéséhez.

Az orvostudományi dokumentációs állomások hálózata

E feladat optimális megoldásának legkedvezőbb lehetőségét az Intézet abban látta, hogy lehetőleg minél több klinika, - ahol tudományos munka folyik, - felkeltse az érdeklődést az ilyen közösségi munka iránt. Így például sikerült a sebészet területén a berlini, hallei, greifswaldi egyetemi sebészeti klinikákon, valamint a drezdai Orvostudományi Akadémia sebészeti klinikáján felkelteni az ott dolgozó egyetemi tanárok, főorvosok, tanársegédek érdeklődését; a szülészeti-nőgyógyászat terén pedig a berlini, rostocki,

greifswaldi, jenai, lipcsei, hallei és drezdai klinikák orvosainak részvételét elérni. Ugyanez a helyzet a többi szakterületen is.

A munkát úgy szerveztük meg, hogy a munkában résztvevő klinikák előbb megegyeztek egymás között, hogy milyen szakfolyóiratokat kívánnak dokumentálni érdeklődésüknek és adottságaiknak /a referensek száma, nyelvismerete stb./ megfelelően. Ezen a módon sikerült jóval több irodalmat referálni, mint amennyire az egyes klinikák képesek lettek volna. Örvendetes módon, az illető intézetek valamennyi orvosa készséggel állott rendelkezésünkre e munkában, így lehetővé vált az optimális irodalmi dokumentáció.

A NDK-ban jelenleg a következő szakterületek dokumentációja folyik:

Szakterület	témakör	havi cimmennyiség
Allergia	Allergia- és asztmatatás és határterületei	kb. 50
Anesztézia	Az anesztézia kérdései	kb. 30
Építésegészségügy	Építésegészségügy	kb. 30
Sebészet	Traumatológia, mellkas-sebészet, hasi sebészet, sympathicus-sebészet, perifériás érsebészet, urológia, szívsebészet, nagyérsebészet, a nyelőcső sebészete, a máj, epeutak, a hasnyálmirigy sebészete, a kéz sebészete /Sudeck/	kb. 150

Gastroenterologia	Gastroenterológiai kérdések	kb. 30
Szülészet-nőgyógyászat	Terhességi vészes hányás, terhesség alatti késői toxicosis, eklampszia, a terhes nők véralvadása, az összes női genitális szervek hisztokémiája, a nő sterilitása, cytologia, radiológia a nőgyógyászatban, a terhes nők légzés-fiziológiája, bakteriológia a nőgyógyászatban, műtéti beavatkozások, myoma, dagantok, kolposzkópia, a dolgozó nő szociálhigiénéje, a méhenbelüli szívhangok kutatása, a terhes nők pszichoprofilaxisa, a nemiszervek gümőkórja, listeriosis, placenta-fehérjék, terhes nők gümőkórja, nőgyógyászati szövettan, hormonterápia, nőgyógyászati anatómia, nőgyógyászati műtétek, szülészeti, enzimek a nőgyógyászatban, vitaminok szerepe a nőgyógyászatban, abortus és terhesség, hólyag-hüvelysipolyok, nőgyógyászati urológia	kb. 150
Közegészségtan és bakteriológia	Közegészségtan, bakteriológia és a poliomyelitis kérdései	kb. 30
Belgyógyászat	Elhízás, zsiranyagcsere, pankreas-megbetegedések /a diabetes kivételével/, a haematológia és vérátöm-	

lesztés, vérkeringési zavaro-
k, a keringés kutatá-
sa, haemolyticus-haemorrh-
giás diathesisek, endokri-
nológia /a diabetes kivéte-
lével/

kb. 100

Gyermekesebészet

Anesztézia, ortopédia, trau-
matológia és urológia a
gyermekgyógyászatban, plasztikai
műtétek, fejlődési
rendellenességek /műtéti
megoldásai/, daganatok

kb. 50

- Klinikai dietétika 1. Vitaminkutatás és -keze-
lés. Klinikum. Biokémia.
2. Diétás táplálkozás
3. Anyagcsere-rendellenes-
ségek a gyermekgyógyá-
szatban
4. A táplálkozás kérdése a
bőrgyógyászatban

kb. 30-50

Klinikai és kísér-
letes rákkutatás

- I Hörgőrák, emlőrák, gyomor-
bél-carcinoma,
csontdaganatok
II Kísérletes daganatkuta-
tás

kb. 150-200

Kórházügy

Kórházügy /ideértve a terve-
zést, építkezést, berende-
zést, higiénét, betegápolást,
szervezést, személyzetet,
munkavédelmet, statisztikát,
gazdasági vezetést, jogot
stb./; a klinikai-gyógyítási
kérdések nem tartoznak ide

kb. 30

Idegsebészet

Idegsebészet, idegélettan,
neuroradiológia, EEG, agysé-
rültek műtét utáni rehabili-
tációja, agydaganatok, gyer-
mek-idegsebészet

kb. 50

Szakterület	témakör	havi cím- mennyiség
Neurológia és pszichiátria	Ideggyógyászat és elme- gyógyászat	kb. 60
Otológia	Hallásjavító műtétek, audiometria, a hallószer- vek szövettana, vestibu- laris-megbetegedések, koz- metikai- és helyreállító sebészet, a nyálmirigyek megbetegedései	kb. 30
Gyermekegyógyászat	Allergia, vese- reumás- és fertőző megbetegedések gyermekkorban, gyermekko- ri fejlődési rendellenes- ségek, koraszülöttek haematológiája, antibioti- kumok	kb. 70
Parazitológia	I. Általános parazitológia II. Emberi-parazitológia III. Állatorvosi parazito- lógia	kb. 50-80
Fizikoterápia, diétetika	Fizikoterápia, diétetika	kb. 30
Pszichoterápia	Pszichoterápia, neurózis- tan, pszichoszomantika, or- vosi pszichologia, gyermek- pszichoterápia, a nemi élet kérdéseivel foglalkozó tudo- mányok	kb. 50
Reumatologia	Reuma-kutatás és reuma elle- nes küzdelem	kb. 30
Gümőkór	Tbc-kutatás bronchológia, légzésfunkció és mellékvesekéregelételen- ség tbc-ben, a gümőkór bakte-	

	riológiája, mellkassebészet, tüdősebészet, a tüdő patológiája, tágabb értelemben vett patológia, rehabilitáció, terhesség és tbc., genitális tbc., tuberkulostatikus gyógyszerek műanyagok alkalmazása a mellkassebészetben	kb. 80
A közlekedés orvostana	A közlekedés orvostana /szárazföldi, vízi, légi/ a közlekedés lélektana	kb. 30
Balneológia	A reumatizmus és ortopédiai megbetegedések fiziko- és balneoterápiája, az urológia, a nőgyógyászat, az intermedier anyagcsere, a bioklimatológia, valamint a keringés- és ritmus-kutatás balneológiai problémái, Kneipp-kúra, tulmelegítőes gyógykezelés, szauna, homokfürdők	kb. 30-50
Iskolaegészségügy és egészségügyi oktatás	A gyermek- és ifjúkor biológiája és higiénéje, gyermekek és fiatalok egészségvédelmének szervezete, az egészségügyi nevelés eszközei és módszerei az iskolában, a lakosság egészségügyi nevelése és egészségügyi felvilágosítása	kb. 30

E dokumentációs szolgálat keretében összesen jelenleg 47 klinika, kórház stb. dolgozik együtt.

A közlés formája

Közel tíz éve már, hogy a Dokumentációs Intézet, neves szakemberek közreműködésével kidolgozta a bibliográfiai és referáló munka metodikájának egységes irányvonalait, amelyeket minden dokumentációs állomáson alkalmaznak, a műszaki és természettudományok terén éppen úgy, mint az orvostudományban és a társadalomtudományban.

A munkában résztvevő szakorvosok minden tudományos művet tulnyomórészt analitikus módszer szerint referálnak. Ezáltal a referátum elolvasója meg tudja ítélni, szükséges-e számára, hogy az eredeti munkát is lássa vagy sem.

Rendszerező eljárásként egységesen a decimális osztályozást /ETO/ alkalmazzuk, ezáltal a referátumok nemzetközi viszonylatban is mindenkor használhatók, külföldre is küldhetők és archivumba helyezhetők.

A publikáció legésszerűbb formájaként a DIN A 6 /levelezőlapformátumu/ kartoték-kartont választottuk. Minta gyanánt itt közlünk egy ilyen dokumentációs kartoték-lapot.

- (1) 616.411-001.48
- (2) Milzruptur
- (3) Boley, S.J., McKinnon, W.M.P., u. Schwartz, S.S.
- (4) Traumatic Rupture of the Spleen in Children
(Traumatische Milzruptur bei Kindern)
- (5) Surg. Gynaecol. Obstetr., Chicago 109 (1959) S. 78-84
14 Lit.
- (6) Analyse von 33 Milzrupturen speziell hinsichtlich der diagnostischen Kriterien. Bei etwa 2/3 der Kinder fehlten die Zeichen der Blutung und des Schocks. Als wesentlichste Zeichen werden herausgestellt das Trauma in der Anamnese, Bauch- und Schulterschmerz, Druckschmerz und Abwehrspannung der Bauchdecken. Bei 10 Kindern lagen Begleitverletzungen der Bauchorgane vor. In allen Fällen Splenektomie vom Pararektalschnitt aus. Keine Drainage, Komplikationen: je einmal Magenatonie, Pankreasfistel, Stuhlfistel mit subphrenischem Abszess und Empyem.
- (7) Meissner
- (8) ZWL-Dok.-Dienst Kinderchirurgie, Karl-Marx-Univ.Leipzig
(100) Ag 701/59/DDR
- (9) 60/16

A kartoték-lap jelmagyarázata

- (1) A szakszám /ETO/
- (2) Tárgyszó /-szavak/
- (3) Szerző
- (4) A mű címe
- (5) A megjelenés helye és egyéb bibliográfiai adatok
- (6) A tartalom ismertetése
- (7) A referáló neve
- (8) Kiadó, a dokumentációs szolgálat, a feldolgozó dokumentációs állomás megjelölése, a megjelentetés engedélyének a száma, a nyomda engedély-száma
- (9) A megjelenés éve, az ebben az évben közölt cimek sor-száma

Az ismertetésünk elején megnevezett szakterületek mindegyike "Dokumentációs Szolgálat" címen publikálásra kerül havonta egyszer és előfizethető Magyarországon is.

A kartoték-lapokat kívánság szerint vagy mint több kártyás sorozatot /Satz/, vagy mint egy kártyás sorozatot /Reihe/ szállítjuk, azaz több kártyás sorozat esetében annyi kartont szállítunk egy-egy cikkreferátumból, amennyi tartalmi szempontból a decimális osztályozás számaival kifejezhető. Az egykártyás sorozat címenként csak egy kartont tartalmaz. Ezáltal minden előfizetőnek lehetővé válik, hogy téma szerinti katalógust, vagy szükség esetén szerzői betűrendes katalógust fektethessen fel. Ez esetben saját tetszésétől függ, hogy az ETO rendszerezési elvet alkalmazza-e, vagy a kartonokat címszavak szerint rendezi.

Az orvostudományi dokumentáció további távlatai az NDK-ban

Az Orvostudományi Dokumentációs Szolgálat fennállásának viszonylag rövid ideje alatt is már igen hamar tekintélyes megrendelőkörre tett szert, s ezek száma állandóan emelkedik. Így az év közepéig az előfizetők száma több mint 2.700-at tett ki és naponta érkeznek újabb megrendelések.

Az érdeklődés emelkedése a dokumentációs munkában résztvevő klinikusok számára bizonyíték arra, hogy mellékfoglalkozásként végzett közösségi munkájukkal tényleges tudományos szükséglet kielégítését segítik elő és - last not least - referátumaik minőségét a szakemberek, még külföldön is elismerik. Az eddigi munkáknak ez az öröndetes eredménye ar-

ra készítette a Dokumentációs Intézetet, hogy az Egészségügyi Minisztériummal karöltve, további dokumentációs állomásokat építsen ki az 1962/63-as esztendőök folyamán, s így előreláthatólag mintegy 20 hónapon belül az orvostudomány valamennyi területe lényegében véve, dokumentációs szempontból feldolgozásra kerül. Belátható időn belül a gyógyszerteran és gyógyszerészet dokumentációs szolgálatára is lehet számítani.

Az együttműködés kérdései

E terv megvalósításához természetesen még sok munkára van szükség. Ideális lenne, ha ebben magyar kollégáink közreműködésére is számíthatnánk, ha vállalnák a szakterületükre vonatkozó hazai irodalom referálását és esetleg az olyan nyelvű szakirodalomét is, amely nyelveket a NDK-ban élő orvosok kevésbé ismernek /mint pl. az albán, török stb./^x. E tekintetben az ilyen nemzetközi együttműködés bizonyára mindkét fél szempontjából igen előnyös lehetne és máris van néhány magyar orvos, aki résztvesz a jelenlegi NDK-beli Dokumentációs Szolgálat munkájában, így dr. Hajós professzor /Balneológiai Dokumentációs Szolgálat/ és Hajós doktornő a budapesti Balneológiai Intézetből.

Természetesen a NDK Orvostudományi Dokumentációs Állomásai is készséggel vállalják magyar kollégáik számára irodalom összeállítását és egyéb anyag szállítását.

^x Kérjük az érdeklődőket, forduljanak az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központhoz /Bp. VIII., Szentkirályi u. 21./

Mindezekről és a nemzetközi együttműködés egyéb lehetőségeiről legutóbbi tanulmányutam során tanácskozást folytattam Budapesten Székely dr.-ral, az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ vezetőjével és javaslatokat tettünk az illetékes Egészségügyi Minisztériumoknak.

Biztosra veszem, hogy ilyen együttműködés a két ország orvosai között mindkét fél részére igen hasznos lenne.

Heinz K o f e r

A BUDAPESTI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM KÖNYVTÁRA

Másfélszázezer kötetével az ország legnagyobb, s egyik legrégebbi orvosi könyvtára. Évtizedekig csak a pesti egyetem orvosi karának tanári könyvtára volt, a felszabadulás óta azonban az egész magyar orvostársadalom rendelkezésére áll. Feladata a Budapesti Orvostudományi Egyetemen folyó oktató és kutatómunka könyvtári támogatása, az egyetemhez tartozó intézeti és klinikai könyvtárak szakmai felügyelete, valamint a napi igényeknek megfelelően, a magyar orvosok, fogorvosok és gyógyszerészek szakkönyvtári ellátása. Az OOK-val összehangoltan teljességre törekvően gyűjti a magyar orvostudományi és egészségügyi irodalmat a külföldi orvostudományi és egészségügyi irodalom legjelentősebb műveit, elsősorban az egyes szakágazatok alapvető könyveit és folyóiratait, a határterületek /fizika, kémia stb./ alapvető műveit, a hazai és külföldi könyvtártudományi irodalmat,

különös tekintettel az orvosi könyvtárügy és dokumentáció irodalmára, végül a politikai műveket, s ebben is elsősorban a hazai kiadású politikai irodalmat. Anyaga a magyar orvostudomány számára felbecsülhetetlen értékű. Régi incunabulumoktól kezdve az első magyar nyelven írt orvosi könyveken keresztül az orvostudomány és egészségügy apró kiadványaiig és a modern orvostudomány eredményeit reflektáló folyóiratokig sok lényeges mű megtalálható benne. Könyv és folyóiratállományán kívül különgyűjteményekkel is rendelkezik: kép, érem és muzeális gyűjteménnyel.

Pármány Péter nagyszombati egyetemének az alapításkor nem volt orvosi fakultása, megszervezésére 1770-ben került sor. A kari könyvtár még ennél is később, 1828-ban vált valósággá. Abban az időben, a kari felvételi díjakból adódott "cassa neminis"-t az év végén a fakultás tagjai tetszésük szerint feloszthatták maguk között. Ezt a "senki pénztárát" a dékán kezelte, s felosztása a kar tanárai és kültagjai között mindig torzszalkodással járt. "Ugy látszik -- írja Hőgyes Endre a milleneumi emlékkönyvben -- ezeknek elkerülésére tették meg a tanártagok közül Schordann és a külső tagok közül Hrvass Ignác azon indítványt, hogy ez összegek ne osztassanak fel, hanem a díjfeleslegekből egy kari könyvtár megalapítása kezdeményeztessék és ezen alap javára essenek az azután következő évek ilyenmő jövedelmei, amelyekhez magánadományok is elfogadtassanak." Hőgyes ezt, egy hagyomány útján szerzett adatra támaszkodva, 1848-ra teszi. Viszont a kari könyvtár első gondozójáról, Schordann Zsigmondról 1862-ben úgy emlékszik meg kortársa Jendrassik professzor, hogy 30 éven át kezelte a könyvtárat. Ezen ellentmondó adatok mellett két írásos emlék is van a kezdeti időkről. Két, kézzel írott, katalógus "lectorii fac.med." bélyegzővel ellátva, 1829, ill. 1836-ból. Az első katalógus még Schordann lakásán készült, és ide, az akkori Fel-Duna sor 5 alá érkeztek az adományok is: Bene Ferenc, Csasz Márton, Sauer Ignác hagyatéka. A könyvtárat az orvoskar tanárai, Margó, Poor Imre, Jendrassik vezették tovább. Semmelweis az orvoskari épületbe hoz-

ta /az akkori Hatvani és Ujvilág utca sarkára/, s azután még ötször vándorolt tovább bérelt szállásokra, végül 1943-ban foglalta el jelenlegi helyét. A könyvtár 1945-ig a tanártestület magánkönyvtára volt. Lassu volt a könyvtár életritmusa, Évtizedeken át kimaradt a magyar könyvtárügy fejlődéséből. Egy-egy tanárelnök adott néha lendületet a munkának: a kiválók sorából is kiemelkedik Semmelweis neve, aki 1861-ben vette át a könyvtár vezetését/ és megbízatását azzal kezdte, hogy a tanárelnökséggel járó évi 200 forint tiszteletdíjról a könyvtári beszerzések javára lemondott. Az ő könyvtári működésének eredménye az 1864-es első nyomtatott katalogus "E nagy fáradsággal készült rendszeres könyvjegyzéket Semmelweis tanár ur kitarító munkásságának köszönjük", -- írta a Gyógyászat. Semmelweis kezeirását őrzi az akkor írott katalogus és a könyvtár kölcsönzési naplója is. A viszonylag kis állomány őrzésére néhány professzor igényének kielégítésére elég volt egy-egy "kari pénztárból fizetett értelmesebb könyvtári szolga" -- ahogy a jegyzőkönyvek nevezik. A Tanácsköztársaság alatt azonban már felmerült egy érdekes terv, mely a könyvtárat az orvostudományi intézetek könyvtárainak központjává tette volna, s az orvosegyesületi könyvtár lefoglalásával "egy csaknem teljes orvosi szakkönyvtár" létrehozását célozta. Az oktatásügyi népbiztosság is hozzájárult a tervhez, -- de végrehajtására már nem kerülhetett sor.

A felszabadulás után, 1945-ben a tanártestület magánkönyvtára nyilvános orvostudományi szakkönyvtárrá alakult át -- azóta szabadon látogathatja minden orvos, biológus, gyógyszerész. Ettől kezdve a könyvtár gyors fejlődésnek indult. 1930-ban még csak 943; viszont 1960-ban már 17.424 látogatója volt a könyvtárnak. Az állomány is hasonló mértékben gyarapodott, 1880-ban 5300 kötet, a századfordulón alig több 15.000-nél, de 1961-ig 147.200-ra nőtt a kötetszám. /Ez több mint kétszerese az 1945- évinek is./ A dolgozók száma már nem tartott lépést a fejlődés ilyen ütemével /jelenleg 14 alkalmazottja van az egyetem könyvtárának, ez az állományhoz, olvasókhöz, feladatokhoz mérten igen kevés/

-- de talán még jobban elmaradt a fejlődésben a korszerű könyvtári szolgáltatások és az egyetemi feladatok megoldása terén.

A Könyvtár az Orvosegyetem központi épületének I. emeletén van, ahol egy nagy olvasóterem 32 hellyel és egy kis bibliográfia-szoba 4 hellyel áll az olvasók rendelkezésére. A könyvtárosok és raktárosok szobáin kívül lényegében egyetlen nagy terem szolgál raktár céljára, ez a helyiség azonban a két emelet és a mintegy 3000 folyóméternyi könyvvállvány ellenére is csak az anyag kb. felének raktározására elégséges. A helyhiány oly nagyméretű, hogy a folyosókon, a könyvtárosok és raktárosok szobáiban, sőt a falak mellett a padlózatán is könyvek állnak. A raktározási hely hiánya miatt nem tudja átvenni a Könyvtár, az Egyetemi Könyvtár és a Szabó Ervin Könyvtár felajánlott orvosi anyagát. De ez befolyásolja a gyarapítás mértékét is. A könyvtár munkamódszere nem korszerű, kölcsönzése patriárkális jellegű. Díjat sem a kölcsönzésért, sem a késedelmes visszaszolgáltatásért nem kér. A kölcsöncédulákat szerzők vagy címek, ill. folyóiratcímek szerint betürendbe rakva kezelik, ebből hetenként átlapozással készítik a felszólításokat.

Az anyag jellegét tekintve a könyv és folyóiratállomány felleleli a legfontosabb folyóiratokat, kézikönyveket, az egyes szakmák kérdéseit tárgyaló legmodernebb külföldi könyveket, folyóiratrepertóriumokat, referáló lapokat, melyek a tudományágak mai állásáról adnak tájékoztatást, biográfiákat a világ orvosairól, ezeken kívül monográfiák, lexikonok, szótárak, nyelv- és tankönyvek, bibliográfiák egészítik ki az anyagot.

Az olvasótermet évenként 15-20.000-en veszik igénybe, a kölcsönzés évi átlaga 10-12.000 kötet. Az állomány évi átlagos gyarapodása 1000 könyv, 600 folyóirat, 6000 aprónyomtatvány. Az anyag tíz katalógusban tekinthető át. Az állomány teljes mértékben katalógizálva van szerzők szerint. Az 1900 után megjelent anyagról tárgyszó-katalógus készült, kardex rendszerű katalógus van a könyvtár összes /jelenleg járó és már nem járó/ folyóiratairól, betűrendes szerzők szerinti katalógus a könyvtár különlenyomat és aprónyomtatvány anyagáról, arckép ill. képkatalógus a könyvtár képgyűjteményéről, katalógus az éremgyűjteményről, muzeális gyűjteményről, s a könyvtárban elhelyezett hallgatói pályázati dolgozatokról. Ezekén felül kardex rendszerű katalógus van az egyetem 47 intézetének és klinikájának könyvtárában megtalálható folyóiratokról, s központi katalógus van ezen klinikák és intézetek 1959 utáni könyvgyarapodásáról.

- x -

Könyvtárunk könyvtári alközpont, 23 klinika és 24 intézet tartozik hozzá, ezeknek összállománya közel 150.000 kötet s van köztük tíz olyan, melynek több mint 5.000 kötetes állománya van. E 47 klinika és intézet könyvrendelése néhány esetet kivéve nem fedi egymást. A folyóiratok párhuzamos rendelkezésének elkerülésére csak akkor kerülhet sor számottevően, ha az egyetemhez tartozó klinikák és intézetek jelenlegi szétszórtsága megszűnik, vagy legalább is csökken. Néhány tagkönyvtárban függetlenített könyvtáros is működik. 1959-ben külön tankönyvkölcsönző könyvtár alakult, anyagát az addig intézetek és klinikák könyvtárában elhelyezett tanköny-

vek adják. Állománya kb. 15.000 kötet. Könyvtárunk havonta címjegyzéket bocsát ki, ebben a központi könyvtár és a klinikák, intézetek külföldi könyvgyarapodásának tételes felsorolását adja. Nagy hátrányt jelent a könyvtárnak, hogy mind a mai napig nincs saját könyvkötő műhelye, s így a kötési munkákat kiadni kénytelen.

Az egyetem távlati terveiben szerepel egy elméleti intézeti tömb létrehozása. Ha a megvalósuláshoz szükséges épület elkészül, a könyvtár számos helyiséggel fog bővülni. A terjeszkedési lehetőség természetesen magával hozza az anyag gyarapodását. Erre az időre a könyvtárnak át kell állnia mind a raktározás, mind a katalogizálás, mind a kölcsönzés vonalán a legjobb, legújabb könyvtári módszerekre. E nagy reform eredményeképpen válik majd azzá a Budapesti Orvosegyetem Könyvtára, amire állománya és multja elkötelezi.

E r ő s s László - P a p p Emil

AZ ORSZÁGOS IDEGSEBÉSZETI TUDOMÁNYOS INTÉZET CIKKATALÓGUS RENDSZERE

Intézetünk könyvtára 1954-ben alakult. Az országban egyedül mi foglalkozunk az idegsebészeti szakirodalom gyűjtésével. Nincs módunkban azonban teljességre törekvően gyűjteni mindazokat a könyveket és folyóiratokat, melyek idegsebészeti vonatkozású anyagot közölnek. Könyvek terén ellátottságunk általában megfelelő. /Ezeket szintén az alább ismertetésre

kerülő szakrendszer szerint, valamint betűrendben tárjuk fel olvasóinknak./ Folyóiratok terén azonban szükséges volt egy olyan feldolgozási módszer kialakítása, mely feltárja szakrendben az Intézet tulajdonában lévő folyóiratok anyagát, a referáló lapok idegsebészeti vonatkozású referátumait, /ezek egy részéről különlenyomatokat szereztünk be, s gyűjtjük/, valamint régebbi folyóiratok érdemleges cikkanyagát.

Cikkkatalógusunk számára külön szakrendszert alakítottunk ki. Külföldön általában az orvosi szakkönyvtárak is a decimális rendszert használják. Mi nem tartottuk megfelelőnek az ETO-t, egyrészt azért, mivel az apró részletkérdések, amelyek az idegsebészetben igen fontosak, az ETO-ban nem is szerepelnek, másodszor pedig nagyobb egyszerűsége, áttekinthetősége törekedtünk.

Az idegsebészet és határterületei irodalmának összegyűjtésében két alapvető szempontot igyekeztünk figyelembe venni:

1. A katalógus tartalmazzon minden fontos közleményt, amely az idegsebészet és határterületei kérdéseit érinti. 2. Tartalmazza az intézet érdeklődési körébe eső egyéb, nem idegsebészeti szakágak közleményeit is. A katalógus jelölési rendszerének könnyen és gyorsan kezelhetőnek kell lennie és olyannak, hogy az igények fokozódásával egyre jobban finomítható legyen, tehát egyes speciális kérdések is jól elhelyezhetők legyenek.

Ellenérvként elhangzott olyan vélemény, mely szerint nincs szükség ilyen szakkatalógusra. Még a rendelkezésünkre álló referáló lapokat sem lehet teljeseznek nevezni, akkor pedig

hogyan lehet teljes egy viszonylag eléggé szubjektíven kiválogatott cikkekből összeállított katalógus?

Az igaz, hogy ez a katalógus nem tartalmazza a megjelenő összes idegsebészeti cikkeket, azonban az alapvetően fontos cikkek összegyűjtésére, mint kiindulási alapra igen alkalmasnak bizonyulhat. Ha egy-egy kazuisztika nincs benne a katalógusban, az még nem baj, ugyanez a referáló lapokkal is megtörténhet. - A referáló lapokkal szemben viszont az intézet érdeklődési körébe tartozó témák egy helyen, együtt találhatók meg.

Egy másik érv az ETO állítólagos nagyobb használhatóságát bizonyította azzal, hogy az ETO-ban logikai sorrend van, és lehetőség szerint tovább is fejleszthető.

A mi szakrendszerünk inkább fontossági sorrend szerint épül fel, ami ilyen speciális területen megengedhető. Ez a rendszer is bővíthető, mert az egyes főosztályokat az igényeknek és érdeklődési körnek megfelelően osztályokra illetve alosztályokra lehet bontani.

Szakrendszerünk hármas tagozódású. A főosztályokat az ABC nagybetűivel, az osztályokat római számmal, az alosztályokat arab számmal jelöljük.

A főosztályok:

- A/ Neurochirurgia
- B/ Neurologia
- C/ Neuropathologia
- D/ Neurophysiologia
- E/ Neuroanatomia

F/ Neuroradiologia
 G/ Ophtalmoneurologia
 H/ Otoneurologia
 J/ Klinikai Neurophysiologia
 K/ Anatomia
 L/ Chirurgia
 M/ Physiologia
 N/ Pathologia
 O/ Biochemia
 P/ Egyéb

A fentiekből kitűnik, mennyire speciálisan az idegsebészet tárgykörére vonatkozik a szakrendszer. Ugyanakkor gondoltunk azonban az esetleges határterületeket érintő, illetve a kutatók érdeklődési körének megfelelő egyéb szakmákra is /pathologia, physiologia/. Az első három főosztályt összevontuk és együttesen XXVIII osztályra osztottuk fel. Az összevonás azért volt célszerű, mert általában az idegsebészeti vonatkozású cikkek mind a három tárgyat érintik. A jelölésnél feltüntetjük, hogy inkább neurochirurgia A., neurologia B., vagy neuropathologia C. dominál a cikkben.

Pl. az ABC főosztály osztályai között van:

- I. traumá
- II. tumor
- ...
- IV. fájdalmi syndromák
- ...
- XVI. muscularis és neuromuscularis betegségek
- ...
- XX. műtétten

a neuroradiologia F. osztályai:

- I. Koponya és gerincoszlop radiographiája

- II. Cerebralis angiographia
- III. Cerebralis pneumographiák
- IV. Myelographiák
- V. Egyéb kontraszt diagnosztikai módszerek
- VI. Röntgen therapia
- VII. Isotop therapia, diagnosztika

A fontosabb osztályokat tovább bontjuk alosztályokra, ezeket arab számmal jelöljük:

ABC II. tumorok alosztályai:

- 1. glioblastoma
- ...
- 8. meningeoma
- ...
- 20. metastaticus tumorok

A feldolgozás a következőképpen történik. Az intézet igazgatója és a könyvtár felügyeletével megbízott főorvos kijelöli a besorolásra kerülő cikkeket. Az idegsebészeti szakfolyóiratokból természetesen majdnem minden cikk besorolásra kerül, ugyyszintén az idegsebészettel is foglalkozó referáló lapok fontosabb cikkei. A kijelölés alapján a könyvtáros szakozza a cikkeket. Mivel a legtöbb cikk nemcsak egy helyre sorolható, ezért nem egy számcsoporthoz kap, hanem mindig annyit, ahány helyre be akarjuk sorolni. Ebből következik, hogy ugyanannyi katalógus karton készül a cikkekről, ahány szakrendszeri számcsoporthoz jelöltük. Minden kartonon rajta van az összes jelölési szám. Ezenkívül készül még egy karton a szerző szerinti betűrendes katalógus céljára. Természetesen ezen a kartonon is rajta van minden szakrendszeri szám.

A szakrendszer címszavai, a főosztályok, osztályok osztólapokon vannak. Ezen belül - tehát a legkisebb kategóriákra lebontott csoportokon belül - szerző szerinti betűrendes sorrendbe soroljuk a kartonokat. /Bár meggondolandó, hogy nem lenne-e helyesebb időrendbe rakni./

A könyvtárosnak nem jelent nehézséget a cikkek besorolása. Természetesen mindig akadnak problematikus cikkek, de ilyenkor a könyvtár felügyeletével megbízott főorvos segít a besorolásban.

Az anyag gyakorlati rendezése tárgyszavas osztólapok segítségével igen egyszerű, áttekinthető, így a keresés azoknak is igen könnyű, akik esetleg még nem tájékozottak a szakrendszer használatában.

Az alábbiakban bemutatok egy katalógus kartont:

Gloning, K.

A.II.20

F.II

Die Differenzialdiagnose der Hirnmetastase
im Angiogramm.

Wien. Z. Nervenheilk. 1955. 12/1, 79-86.

Exc. 2509/1956.

Magyarázat: A = Neurochirurgia, II = tumorok, 20 = metastasisok

F = Neuroradiologia, II = cerebralis angiographiák

Ugyanez az ETO jelölésével: 616-006.04

616-073.75 /de ez még csak
röntgen diagnosztika és nem
angiographia!!!/

Tapasztalatunk szerint szakrendszerünk egyszerűbb, mint az ETO, jelzései könnyebben megjegyezhetők. Ezt az alábbi példák is alátámasztják:

ETO szerint

Saját rendszerünk szerint

616-089.5-031.81	általános anesztézia	A,XIX
616.432:616-006.03	hipofízis daganatok	A,II,10
616-089.8	műtési kezelése	XX,1
616.832.58-009.7	ischias	B,XVIII
616.831.31-009.24	Jackson epilepsia	B,VI,2

Ezt a szakrendszert vezettük be a különlenyomatok rendezésére és a fotólaboratóriumban a filmek rendezésére is.

A különlenyomatok katalógus kartonjaira rágépeljük természetesen a raktározási számot is. Annyi katalógus karton készül ezekről, ahány helyre a cikk, illetve a különlenyomat besorolható.

A filmek raktározása is a szakrendszerben feltüntetett betegség-csoportok szerint történik. A katalógus kartonra a beteg neve, adatai, diagnózis, műtét ideje stb. kerül, valamint a film raktározási száma. Az osztólapokra kerülnek a szakrendszeri címszavak és a kartonok ezen belül betűrendben rendeződnek.

A szakirodalom visszamenőleges feldolgozása folyamatban van. Jelenleg 1953-nál tartunk. Amennyiben valóra tudjuk váltani azt az elgondolásunkat, hogy cikkatalógusunkat 1954-ig visszamenőleg feldolgozzuk, akkor lényegében az idegsebészet bibliográfiája készen lesz 1945-től napjainkig.

Ez a szakrendszer speciálisan az idegsebészeti intézet igényeit elégíti ki, azonban úgy gondolom, hogy saját témakörének megfelelően átalakítva más orvostudományi szakkönyvtár is hasznosítani tudná.

Dr. K i s s Lajosné

PÖSTYÉN-FÜRDŐ BETEGKÖNYVTÁRA

Szlovákia legnagyobb és legfontosabb fürdőhelyén egyidejűleg 1.700 reumás beteget kezelnek. A gyógykezelés négy intézetben folyik, amelyeknek 1957-ig önálló könyvtára volt. A kölcsönzést hetenkint egyszer-kétszer a kulturfelügyelő végezte kezdetleges katalógusok segítségével. A fürdőigazgatóság megbízott, hogy szervezzék egy központi, minden segédeszközzel és berendezéssel ellátott, főleg szépirodalmi anyagot tartalmazó könyvtárat. Erre a célra egy földszinti, megfelelő nagyságú helyiséget bocsátottak rendelkezésre. Az izléses, világos, fényes fából készült butorok: kölcsönző pult, íróasztal, könyvespolcok kellemes benyomást tesznek a belépőre.

Átmenetileg számos nehézséget kellett áthidalnunk; az olvasók ezalatt a nyilvános járási könyvtárra voltak utalva. Az 5.000 kötetes könyvtárat 10 csoportba osztottam a következő szempontok szerint: 1. marxizmus-leninizmus, 2. politikai irodalom (a két első csoport tekintet nélkül a nyelvre), 3. szlovák nyelvű, 4. cseh, 5. orosz, 6. lengyel, 7. angol, 8. francia, 9. magyar és 10. német nyelvű könyvek. E szerint

készítettem el a szokásos katalógusokat is. Azonkívül csináltam minden csoporton belül egy betürendes, időközönként kiegészítendő katalógust, melyeket egyrészt a könyvtár előszobájában, másrészt pedig azokban az intézetekben helyeztem el, ahol az immobilis /fekvő/ betegeket kezelik.

A könyvek védőborítékot kaptak, ehhez főleg a világos színeket választottam, mert nézetem szerint ez előnyösebb lehet az olvasó kedélyére, ami a betegeknél különösen figyelemre méltó körülmény. A jövőben a könyveket borító nélkül fogom elhelyezni, hogy érvényesüljön a szép bekötési tábla; kölcsönzésnél pedig műanyagból készült védőborítót kapnak. /Persze ehhez olcsó védőborítók szükségesek elegendő mennyiségben./

Pöstyén-fürdő minden betege kap egy beteg-könyvecskét, melybe a gyógykezelés folyamata stb. kerül bejegyzésre. Ezt a könyvecskét választottam az olvasók igazolására és annak hátlapjára írom föl a könyv kikölcsönzését. A fogadó irodák személyzete a páciens távozásakor felülvizsgálja, vajon látalmazva van-e a kölcsönkönyvek visszaadása. A könyvek kölcsönzése teljesen díjtalan.

A könyvtár naponta 4 órán át van nyitva a betegek részére. Havonta átlag 1.300 kölcsönzésre kerül sor, a látogatók átlagszáma 800.

A beteg arcán belépésekor meglepetés és megelégedés tükröződik. Élvezettel nézegeti a szépen kivilágított termet, a derüs könyvpalcokat, az asztalon és állványokon diszelgő virágokat. A katalógusból kiválasztja a kívánt könyvet, nem

egyszer előfordul azonban, hogy zavartan és határozatlanul viselkedik. Ilyenkor a könyvtárosnak kell őt türelmesen pártfogásba venni és tanáccsal ellátni. Ez a munka kifizetődik, mert az ilyen olvasó rendszerint hamarosan visszatér, és "még egy olyan szép" könyvet kér. Hálából még el is meséli a nehéz életsorsát. Sokaknak bizony csak a szocialista rendszer tette lehetővé, hogy fürdőkezelésben részesülhessenek és közben gondtalanul olvashassanak.

Az 5.000 kötetes betegkönyvtáron kívül a 2.000 kötetes orvosi tudományos szakkönyvtár is itt talált elhelyezést két külön könyvvállványon, ugyancsak külön szerzői betűrendes és tárgyszó katalógussal ellátva. Számos speciális, reumás betegségeket tárgyaló külföldi folyóiratot a fürdőhelyek közül kizárólag a mi könyvtárunk kap és innen kölcsönözzük az érdeklődőnek az egész állam területén.

A gyógyuló beteg részére az olvasás fontos tényező. Ezt hosszú évek tapasztalatai alapján állítom és erről tanuskoznak a betegek nyilatkozatai is. Különösen vonatkozik ez a testi hibával sujtott betegekre. Bár Pöstyénben sokféle kulturprogram van, az ilyenek nem szívesen mutatkoznak, inkább visszavonulnak könyvvel a kezükben. A fekvő betegeknek a könyvtáros ágyhoz hozza az olvasmányt.

A beteg ember különösen érzékeny a vele szemben tanúsított magatartásra és kétszeresen hálás a kedvességért. Ezt bizonyítja a könyvtár emlékkönyve: a belföldi és külföldi vendégek meleg szavakkal és elismeréssel nyilatkoznak a könyvtár működéséről. Ez a könyvtáros számára a legbecsesebb jutalom.

Mária B e l a j o v á

MÉG EGYSZER AZ ORSZÁGOS GYARAPODÁSI JEGYZÉKRŐL

1961. második félévében valamennyi tagkönyvtárunk részére körlevelet küldtünk /ikt.sz. 82-79/1961/, amelyben felhívtuk figyelmüket az OSZK szerkesztésében kiadásra kerülő "Külföldi Könyvek Országos Gyarapodási Jegyzékére". Az "Orvosi Könyvtáros" 1961. 2.számában ismertettük a Gyarapodási Jegyzék előnyeit: a kiadvány természettudományi sorozata tartalmazza az orvostudományi szakot, amelyből a megrendelő tudomást szerezhet az egész országban fellelhető orvostudományi és határterületi könyvirodalomról, a könyvtárban meg nem lévő könyveket könyvtárközi kölcsönzés útján igénybe is veheti, a kivágott, kartonra ragasztott címleírásokból pedig katalógust készíthet. Segítséget meríthetnek belőle külföldi könyv megrendelése, megvásárlása esetén is. A kiadványból készíti az OOK központi könyvkatalógusát.

Könyvtáraink egy része a felszólításoknak eleget is tesz és rendszeresen be is küldi azoknak a külföldi könyveknek a címleírásait, amelyeket szocialista országokból rendelt, készpénzért a Semmelweis könyvesboltban vásárolt, csere útján beszerezett, ill. ajándékba kapott. Az ÁKV útján megrendelésre beszerezett devizás könyveket nem kell jelenteni, ezeket a könyveket a Széchényi könyvtár közvetlenül dolgozza fel. Ugyanitt a "szabadon" vásárolt külföldi könyveket viszont be kell jelenteni.

A beküldött címleírások alapján készült az Országos Széchényi Könyvtár említett kiadványának orvostudományi része.

Január végéig két szám látott napvilágot. Különösen szembe-
tűnő a második számban közölt bőséges orvosi szakirodalom.
A Gyarapodási Jegyzék havi füzetekben jelenik meg. Mindig
a tárgyhót megelőző anyag kerül a jegyzékbe.

A szakcsoportosítás az ETO rövidített sémája szerint ké-
szül. A magyar könyvtárak jelentős része ui. ezt a szakrend-
szert alkalmazza állománya osztályozásában.

A címleírásokat a kiadvány rövidítve közli, de úgy, hogy a
legsükségesebb adatok a kutatók rendelkezésére álljanak.

A kiadvány első részében a bejelentő intézmények teljes ci-
me és a Széchényi Könyvtár által megállapított kódjele ta-
lálható.

A második részben következik a művek felsorolása, szakrend-
ben. Egy-egy részen belül a művek a szerzők, ill. a cimek
betürendjében sorakoznak. Minden egyes cím után a lelőhely
kódjele szerepel.

Pl. HALL, I.S.: Diseases of the nose, throat and ear.
7. ed. Edinburgh - London, Livingstone, 1959.
XII, 467 p.

B 472

B 472 = a János kórház kódjele

A Gyarapodási Jegyzékben való keresést tárgymutató könnyíti
meg.

Az eredményes könyvtári munka számára ugyszólván nélkülözhe-
tetlen kiadványra az igény még bejelenthető az Országos Orvos-
tudományi Könyvtár és Dokumentációs Központban.

Felhívjuk azonban könyvtárosaink figyelmét arra, hogy ha a kiadvány előnyeiről le is mondanak, bejelentési kötelezettségüket semmiképpen sem hanyagolhatják el! Meg kell érteniök, hogy az OOK-nak a népgazdasági szempontból is fontos devizát a lehető legcélszerűbben kell elosztania és felhasználását maximálisan kell biztosítani. Biztosítva van-e ez olyan könyvtárakban, amelyek az országos érdekeket szolgáló, a könyvrendelések és kölcsönzések megfelelő lebonyolítását elősegítő havi néhány darab cimleírást sem készíttik el hálózatuk számára?

Hálózatunkat ebből a célból is feltérképeztük. Ijesztő fehér folt Szabolcs megye: egyetlen egy bejelentés sem érkezett még az egész megyéből! Nem olvasnak? Nincs szükségük könyvre?

Milyen más képet mutat pl. a mindig jelentő, nemleges választ is küldő Vas megye és Balassagyarmat!

A beküldött cimleírások minőségére vonatkozóan kérjük, nézzék meg újra körlevelünket, amelyben a cimleírás módját részletesen, példákkal megvilágítva ismertettük.

Nem használható pl. az alábbi, egyik könyvtárunk által beküldött cimleírás:

Erich

Kind, Krankheit und Tod
München, Reinhardt, 1957. 240 l.

Erich éppen úgy lehet vezetéknev., mint keresztnev.

Tod - nyilvánvalóan Tod.

Kérjük, vigyázzanak az elírásokra!

Semmiféle előírásnak és célszerűségnek nem felel meg a következő kézzel írott, hibás cimleírás sem:

Dr Ganse R. Dresden.

Kolposkopische und Zytologische Studien in zwangloser folge. Heft. 7. 72. ábra. 88 oldal. Leipzig 1961. Thime G. kiadás.

Szükségtelen és zavaró a szerzők rangjának, a doktornak kiírása is. A műnek semmi köze sincs ahhoz, hogy a szerző hol él. /Dresden ti. a szerző lakhelye./ A német szöveg tele van hibákkal: melléknevek nagy, főnevek kis kezdőbetűvel szerepelnek. Elírták a kiadó nevét is. Az idegennyelvű cimleírás szövegét nem vegyithetjük magyar szavakkal: "ábra", "oldal", "kiadás". Helyettük a nemzetközi "t" /tabula/, "p" /pagina = oldal/ megjelöléseket használjuk.

-.--.-

A gyarapodásjegyzék számára ugyszólván semmit sem ér az alábbi hiányos karton:

Janischek - Roskovic:

Das carcinoma colli uteri seine Progress und Behandlung.

Mik a szerzők személynevei? Hányadik kiadásról van szó? Hol adták ki a könyvet? Ki a kiadója? Melyik évből való? Hány lapot stb. tartalmaz?

-.--.-

Végül felhívjuk könyvtárosaink figyelmét a formai kérdésekre. Saját könyvtáraik katalógus céduláit sem írhatják ötletszerű, még hozzá nem is egységes elrendezésben.

Az érthetőséget is zavarja az alábbi, tul sok, fölösleges
adatot tartalmazó, szinte barokkos elrendezésű cimleírás:

Boyd W.:

Textbook /1/ of Pathology.

Seventh /7./ Edition.

Philadelphia

1961.

Lea & Febiger

1370 oldal

792 Illustrations and 20 Plates in Color.

A könnyebbség kedvéért még egyszer közöljük a körleveve-
lünkben is feltüntetett két példát:

ROBERTS, F.

Medical terms. Their origin and
construction. 3. ed. London,
1959, Heinemann. 92 p.

Lehrbuch der Geburtshilfe. Hrsg.

W. Stoeckel, 12. verarb. Aufl.

Jena, 1956, Fischer Verl. XVI,
1040 p.

Kérjük könyvtárosainkat, tartsák magukat az előírásokhoz
tartalmi és formai szempontból egyaránt.

Dr. S z e p e s i Zoltánné

A K Ö N Y V T Á R I M U N K A K É R D É S E I

Jelen számunkban a folyóiratok kezelésének kétfajta módszerével ismertetjük meg olvasóinkat. Az István Kórház Könyvtára megoldotta a folyóiratok kölcsönzésének, körözésének problémáját, a kaposvári Megyei Kórház Könyvtára a helyben-olvasást szervezte meg. Mindkét könyvtár a jellegének és lehetőségeinek megfelelő módszert alakította ki.

FOLYÓIRATOK KÖLCSÖNZÉSÉNEK MEGSZERVEZÉSE ÉS LEBO- NYOLITÁSA AZ ISTVÁN KÓRHÁZBAN

Az István Kórház Orvosi Könyvtárát 1954-ben vettem át. Sajnálatosan hiányos állapotban volt. A könyvtár ügyeit az egyik tisztviselő intézte, de még a beérkezett lapszámokról sem vezettek feljegyzést.

Első ténykedésem tehát a könyv illetőleg folyóirat katalógus felfektetése volt, majd a hiányzó folyóiratszámok összeírása. Utóbbi alapján megkíséreltem a hiányzó számok beszerzését, ami azonban csak részben sikerült. A teljessé vált évfolyamok bekötése zárta le a könyvtárrendezés munkáját.

Ebben az időben - a magyar folyóiratokat is beleszámitva - 31 féle lap járt a könyvtárba. A rendezés munkája után a lehető legjobb kihasználás módját szerettem volna kidolgozni illetőleg előadni. Felvetettem a Fővárosi Tanács XII. Eü. Osztály osztályvezető főorvosának, valamint a Kórházunk igazgatójának, hogy az annyit emlegetett orvostovábbképzés egyik hathatós tényezője lehetne a könyvtár folyóiratanyagának minél szélesebb körben történő kölcsönzése.

Javaslatom megértésre talált. Az Egészségügyi Osztály biztosította a szükséges hitelkeretet és ezzel könyvtárunk a Fővárosi XII. Eü. Osztály Központi Könyvtárává vált.

Az olvasószolgálat megszervezését reám bízta. Először is tájékoztam. Felkerestem a XII. Eü. Osztály felügyelete alá tartozó kórházakat, rendelőintézeteket. Megtekintettem - ha volt - könyvtárukat, beszéltem az igazgató-főorvosokkal. Sajnos a könyvtárak néhány kivételtől eltekintve elhanyagoltak és szegényesek voltak. Erre hivatkozva most már a szervezés munkájához láttam. Felajánlottam a kórházak vezetőinek, hogy könyvtárunk kölcsönképpen könyvvvel és folyóirattal látja el intézetüket. Eleinte nem fogadták túl nagy örömmel: túlterhelt adminisztrációjukat újabb tehertől féltették. Az alábbiakban leírt egyszerű módszer láttán azonban hamar megnyugodtak és kísérletemet határozottan támogatták.

Eleinte az orvosok érdeklődése is csekély volt, tervünk mégis valóra vált. Csak fel kellett kínálni az olvasnivalót, az intézetek orvosai igen hamar rájöttek, milyen hasznos mindennapi munkájukban az olvasás. Amíg például a Madách-téri vagy a X. kerületi Rendelőintézet egykor öt-hat lapot vett igénybe - ma

ötven-hatvan lapot is kevésnek tart! Az érdeklődés nőttön-
nőtt, ma minden intézet egyre több folyóiratot kíván. Az
eddig siker felbátorított. Újabb javaslatot dolgoztam ki:
az Orvosegészségügyi Szakszervezet Könyvtárán keresztül vi-
déki intézeteknek is kölcsönözzünk folyóiratot. A kísérlet-
hez az Egészségügyi Minisztérium tudtával a XII. Ügyosztály
is hozzájárult. 1956 év folyamán ilyen módon 731 lapot vett
igénybe a Szakszervezet. De ezt a munkát folytatni nem tud-
tuk. Vidékről lassabban érkezett vissza a folyóirat és idő-
közben megnöttek a budapesti igények is. A kezdeményezés még
sem veszett kárba. A Szakszervezet könyvtára - a SZOT-tól
kapott devizakeret segítségével - a mai napig is igen jól
és hatásosan működik.

Az István Kórház könyvtárába egykor 31, ma 189 orvosi fo-
lyóirat jár, a sokat olvasott és igényelt hetilapok egy
része dupla példányban. Az István Kórházon kívül a IV-es
számu Belklinikát a III.számu Sebészeti Klinikát az Ország-
os Kardiológiai Intézetet 11 kórházat és 10 rendelőintéze-
tet látunk el folyóirattal Budapest területén, de több vi-
déki intézettel is rendszeres könyvtárközi kölcsönzési kap-
csolatban állunk.

A technikai lebonyolítás roppant egyszerű és eddig hibátla-
nul bevált. Az igénylő intézet hitelesített /vezető aláírá-
sával és bélyegzőjével ellátott/ füzetet küld a könyvtárnak.
A füzetben megnevezett folyóiratokat kiadásukkor számuk sze-
rint beírjuk és a visszaérkezéskor a füzetből kihuzzuk. Át-
lag 2-4 hetenként cserélünk. Semmiféle további adminisztrá-
ciót nem végzünk és sokak aggálya ellenére a mai napig za-

vartalanul bevált ez a módszer. Más kifogás is felmerült: helytelen be nem kötött folyóiratok kölcsönzése, mert azok piszkolódnak, sérülnek, elveszhetnek. Való igaz! Évi 4-5 lap nálunk is elvész, de nem ér meg ennyit az orvostovábbképzés? És az, hogy orvosaink a folyóiratokat késedelem nélkül olvashatják, hogy a tudomány haladásával ugyszólván hétről-hétre lépést tarthatnak? Anyagi kárunk még így sincsen, mert az elveszett lappéldányokat a hibás intézet terhére még az év folyamán mindig meghozatjuk, tehát az évfolyam kötéskor már teljes.

E néhány sort elsősorban nem beszámolónak, hanem inkább felhívásnak szántam. Szeretném a figyelmet erre a kérdésre terelni. Ha többi kórházi könyvtár is megszervezné, illetőleg előmozdítaná a folyóiratok kölcsönzését, úgy hatalmas szolgálatot tehetnének az orvostovábbképzés ügyének. Hányszor hallom még most is, hogy más könyvtárban azzal utasították el az orvost: a kívánt folyóirat kézben van, vagy kötés alatt van, nem kaphatja meg, de menjen csak el az István Kórházba, ott megkaphatja. Örülök, hogy nálunk valóban megkapja a folyóiratot, de sajnálom, hogy máshol még nem. Remélem mind többen helyezkednek a mi álláspontunkra; hiszen a könyveket és folyóiratokat nem azért vásároltuk, hogy csak a könyvtár elfekvő állományát gyarapítsa.

F i s c h e r Mihály

FOLYÓIRATOK KEZELÉSE A KAPOSVÁRI MEGYEI KÓRHÁZ
ORVOSI KÖNYVTÁRÁBAN

A kaposvári kórház könyv és folyóiratállományát 1961. év szeptemberéig a szaknak megfelelő osztályon tárolták. Kezelése, kölcsönzése a legtöbb osztályon nehézségbe ütközött. Még bonyolultabb volt a határterületek, rokonszakmák összefüggéseit felkutatni, nem beszélve az általános jellemű szaklapok elosztásáról.

1961 nyarán elkészült az új központi orvosi könyvtár helyisége. Tágas olvasóteremben nyolc kényelmes ülő-garnitúra áll a helyben olvasók rendelkezésére. A kurrens folyóirat évfolyamok elhelyezésére a korszerű beépített könyvszekrényeken szemmagasságban elhelyezett egysoros folyóirattartó fut körbe, ezen kívül van három, egyenként tizenkét folyóirat tárolására alkalmas szekrényke. Összesen kb. 120 féle folyóirat kerül elhelyezésre az olvasóteremben. A folyóirat-tartó polc, ill. szekrény fedele kottatartóhoz hasonló dőlt támla peremmel ellátva. Kívül a legujabb szám kerül elhelyezésre a fedelet felhajtva mögötte tároljuk a folyó évi többi számot. A polcokon az egyes szakok anyaga egymás mellé kerül. Így a törzsvendég már otthonosan böngészheti az őt érdeklő legfrissebb szakirodalmat.

Bekötött folyóiratállományunk kb. 1500 kötet. Ez nagyrészt külföldi, visszamenőleg 1900-ig. Itt is arra kell törekedni, hogy elhelyezésük könnyen áttekinthető legyen. A polcokkal beépített fal egy részét kizárólag ezek foglalják el. A kötetek elhelyezése abc sorrendben történt. A bekötött folyóiratok

leltározásával párhuzamosan elkészült a külföldi folyóiratok bejelentése a Széchényi Könyvtár kívánságára a KFKC /külföldi folyóiratok központi címjegyzéke/ számára. Ennek a másolatát betűrendben katalógus-fiókokban helyeztük el megjelölve raktári helyét is. Így pillanatok alatt kiderül, hogy a kívánt évfolyam állományunkban van-e és hol található.

Az uj folyóiratok száma évről-évre nő. 1962. évre 106 külföldi, 9 idegennyelvű magyar és 26 magyar folyóiratot fizettünk elő. A legfrissebb anyagot könnyen hozzáférhetővé kellett tenni, hogy a könyvtár rendeltetésének megfelelően. A folyamatosan érkező folyóiratot először a kartonrendszerű nyilvántartóba írjuk be és lebélyegzés után elhelyezzük a tartón, felcserélve az előző számmal, mely bekerül a többi folyóévi példányhoz a szekrénybe. Ha az évfolyam már teljes és a következő évfolyam első száma beérkezett, kivesszük a szekrényéből, elrendezzük és előkészítjük köttetésre. Gondot kell fordítani a köttetés gyors és pontos lebonyolítására is, ha azt akarjuk, hogy állományunk könnyen hozzáférhető legyen. Nem heverhet az utolsó előtti évfolyam hónapokig a könyvkötészetben, inkább kis tételekben adjuk le az anyagot fokozatosan. A bekötésre váró teljes évfolyamokat a megfelelő tartó alatt tároljuk tolóajtóval elzárt szekrényben.

A bekötött évfolyamok kölcsönzése a könyvekéhez hasonlóan történik. A folyóévi anyag kölcsönzésének leegyszerűsített és most már gyakorlatban jól bevált módja a következő:

A kölcsönzés nyilvántartására szabvány kölcsönzőkártyát használunk. A cím helyére a folyóirat címét írjuk fel és a kártyát a folyóirattartón helyezük el a friss szám mögött. /Ennek az az előnye is megvan, hogy nem kell az ajtókat felhajtva keresgélni, honnan vettük le a lapot, mert ott fekszik a támlán a cím./ A legfrissebb számot csak helyben lehet olvasni. A szekrénykében elhelyezett régebbi számokat kölcsönözzünk. A kölcsönzés határideje egy hét.

A támlán elhelyezett kölcsönzőkartonon négy rovatot használunk. Az első a lejárat dátuma, a második a kiadott példány évfolyam vagy kötetszáma törve a sorszámaival. A Lancet esetében a címhez írjuk az évszámot és a négyjegyű sorszám kerül a második rovatba a dátum után. A harmadik rovat az olvasó törzsszáma, s a negyedik kézjegyének helye. A törzsszám azonos a beiratkozási napló sorszámaival és feltűntetése az olvashatatlan vagy lerövidített aláírás miatt fontos és célszerű.

Az olvasók személyi lapjára ezeket a kikölcsönzött folyóirat-számokat éppen úgy rávezetjük lejárat dátummal, mint a könyveket. A leltári szám helyére a folyóirat éve és száma kerül úgy, mint a kölcsönző kártya második rovatában, a cím rovatba természetesen a folyóirat címe kerül. A visszahozott folyóirat lejárat dátumát a tartón fekvő kartonon egyszerűen áthuzzuk, a személyi lapon pedig kézjegyünkkel szignáljuk a vissza rovatban.

Schweizerische Medizinische Wochenschrift

1961

✓XII.8.	91/38	4.	kéz-	✓I.19.	91/50	19.	kéz-
✓XII.8.	91/39	4.	jegy	✓I.26.	91/39	4.	jegy
✓I.3.	91/14	45.	he-	I.28.	91/9	54.	he-
✓I.3.	91/17	32.	lye	I.28.	91/11	54.	lye

A gyakorlat azt mutatja, hogy ennek a kölcsönzési módnak szinte csak előnyei vannak. A kölcsönzési lapból azonnal meg tudjuk állapítani, hogy az évfolyamból melyik szám hiányzik, mikor kerül vissza és kinél van. A legujabb szám pedig mindig hozzáférhető, az olvasó szívesen időz a könyvtárban, tájékozódik szakterületének legfrissebb eredményeiről.

Igy válik a könyvtár folyóiratainak feltárásával az orvosi gyakorlat és tudományos munka segítőjévé.

Dr. A r a t ó Lászlóné

S Z E M L E

ORVOSTUDOMÁNYI IRODALMI DOKUMENTÁCIÓ EGYSZERŰ ESZKÖZÖKKEL

Schröder, Joachim: Medizinische Literatur-Dokumentation
mit einfachen Mitteln.

Med.Welt, 1960, 8, 423-427 p.

A tudományos munkásságot végző orvosnak sok esetben nehézséget okoz, hogy a beküldött különlenyomatokat, maga-készítette cikk-kivonatait és egyéb összegyűjtött dokumentációs anyagát áttekinthetően rendezze és a férőhely gazdaságos kihasználásával lerakja. Ugy gondoljuk, sikerült ezeket a nehézségeket egyszerű eszközökkel megoldani. Eljárásunkat az alábbiakban ismertetjük.

Milyen alapvető követelmények állíthatók fel egy ilyen dokumentumgyűjteménnyel szemben? A lerakott különlenyomatokat, egyéb közleményeket és kivonatokat általában három féle szempont szerint szoktuk keresni:

1. a szerző neve alatt,
2. minden egyes, a közleményben foglalt orvostudományi fogalomkör alapján,

3. a tárgyalta orvostudományi fogalmak kombinációja szerint.

Eljárásunk a következő: Valamennyi dokumentumot A/5-ös szabványméretre hozzuk és felállítva helyezzük a kartoték-dobozba, cédulakatalógus módjára. Sok folyóirat különle-nyomatai már eleve ebben a formátumban készülnek úgy, hogy ebben az eredeti alakjukban és méretükben rakhatók le. Ha a nyomtatványok mérete ennél nagyobb vagy kisebb, A/5 kar-tonmappába helyezzük és gémkapoccsal odaerősítjük.

Fontos szerep jut a lerakott dokumentumok fejlécének, amely a következő adatokat kell, hogy tartalmazza /lásd 1. ábra/:

1. bal oldalon a szerző neve, társszerzők esetén az első helyen álló szerzőé. /Kettőnél több szerző esetén a szer-zőtársak közül a legismertebb nevet választjuk. Valószínű, hogy a különlenyomatot leginkább ez alatt a név alatt fog-ják keresni./

2. a tárgyszó, amely a közlemény tartalmára utal /a fejléc közepén/. Ez a bejegyzés elmaradhat, ha a lerakandó doku-mentum első oldalán jól megfogalmazott cím szerepel.

3. a nyomtatvány jelzete /a fejléc jobb oldalán/.

A dokumentumokat sorszámokkal látjuk el. Ez a sorszám, egy-ben raktári jelzet, szoros vonatkozásban áll a szerző nevé-vel. A gyűjtemény előrelátható, hozzávetőleges terjedelmét számitása véve, 10.000 számot iktatunk az abc egyes betűi

közé, mégpedig a vezetéknevek várható gyakorisági eloszlásának szem előtt tartásával. A betűrendi egységek szerint 100 részre bontott abc-t készítünk, A-tól kezdve az abc minden 100-ad részéhez 100 számot iktatunk be, As-Al 0000-0099, Am-Ar 0100-0199, stb. Zo-Zs 9900-9999 /lásd 1. ábra/.

Minden ilyen 100-as szakasz elé egy - ugyancsak A/5-ös formátumu osztólapot helyezünk be /lásd 1. ábra, b/. Minden osztólapot kiemelkedő fejléccel látunk el. Felirat pl. Dr-Dz 1500-1599 /1.ugyancsak 1. ábra, b/. Ezeken az osztólapokon nyilvántartjuk a kiosztásra váró 100 számot. Ha egy-egy új különlenyomat beérkezik, megkapja a megfelelő jelzetet s ugyanakkor ezt a számot az osztólapon kipipáljuk /lásd 1. ábra, c/. Ez az ábrán így alakul: ha pl. Alzheimer beküldi nekünk különlenyomatát, ez a nyomtatvány az Aa - Al osztólapon nyilvántartott számok közül megkapja a legközelebbi szabad számot. Így ha ebben a szakaszban már leraktunk mondjuk 27 dokumentumot, 0000 - 0026 jelzettel, akkor az újonnan beérkezett separatum a 0027-es jelzetet kapja. A kartoték megfelelő helyén lerakjuk.

Ezzel a rendezési eljárással a nyomtatványokat a szerző neve alatt találjuk meg. Tapasztalatunk szerint ez a leggyakoribb kíváncsi. Természetesen ebben az esetben végig kell néznünk az idevágó betűrendi szakaszt. Minthogy azonban a szerzők neve mindig ugyanazon a helyen, azaz a lerakott nyomtatványok fejlécének bal oldalán áll, ez az átnézés gyorsan megy.

Az orvostudományi fogalomkör szerinti vagy az orvostudományi fogalmak kombinációja szerinti keresés megoldása a tárgyszókatalógus. Ez lehetőleg szintén A/5-ös formátumban készüljön, ugyancsak függőlegesen felállítva. Közvetlenül a tulajdonképpeni különlenyomatanyag elé állítjuk.

A különlenyomat-katalógus készítője csak olyan tárgyszavakról készít katalógus-kartont, amelyek az adott tudományos munka szempontjából érdekesek. Ezek a tárgyszó kartonok - a tudományos területhez s az adott szükséghez mérten - betürendben és a problémák különböző összefüggései szerint kombinálva is felállíthatók. A mi tárgyszókatalógusunk betürendes.

Pl.: Rasse /faj/

Regelung /Kybernetika/

Rheumatisches Fieber /Reumatikus láz/

Rhythmische Abläufe, tageszeitlich = /Ritmikus folyamatok, napi/

Rhythmische Abläufe, jahreszeitlich = /Ritmikus folyamatok, évszaki/

Rhythmische Abläufe ausser tages- und jahreszeitlichen und andere Rhythmusfragen /Ritmikus folyamatok a napi és évszakiak kivételével és egyéb ritmus problémák/

Sport

Statistik, medizinische /Statisztika, orvosi/

Hadd álljon itt egy gyakorlati példa a tárgyszókatalógus használatára. Ha egy beérkezett különlenyomat azt a problémát tárgyalja, vajon a reumatikus láz morbiditása összefügg-e a faji adottságokkal, akkor ennek a különlenyomathoz a jelzetét két tárgyszó-kartonra kell rávezetni /faj, reumatikus

láz/. Így a különlenyomatot mindkét tárgyszó alatt megtaláljuk.

Azok mögött a számok mögött, amelyek mindkét cédulán szerepelnek, rejlenek a keresett dokumentumok. Ha azonban mindkét tárgyszókartonon már sok négyjegyű szám van egymás mellett, vagy egymás alatt, bevezetve, nagyon időrabló és komplikált dolog lenne a közös számokat megtalálni.

Tárgyszókartonjainkon az utolsó számjegy szerinti rendet alkalmaztuk. A tárgyszó-kartonokat 10 függőleges hasábra osztjuk fel, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 sorszámozással, és az ide sorolandó jelzetet azok utolsó számjegye rendjében /végszámjegy/ vezetjük be. Pl. Nr.5491 a második hasába kerül. Így bizonyos fokig sikerül a tárgyszókartonon a számok közt némi rendet teremteni. Most már lényegesen könnyebb két tárgyszókartont a mindkettőjükön szereplő számok szerint áttekinteni. Ebből a célból a kartonokat ~~lehetőleg~~ közel helyezzük egymás fölé vagy mellé, hogy a 0-9 hasábokat sorra összehasonlíthassuk.

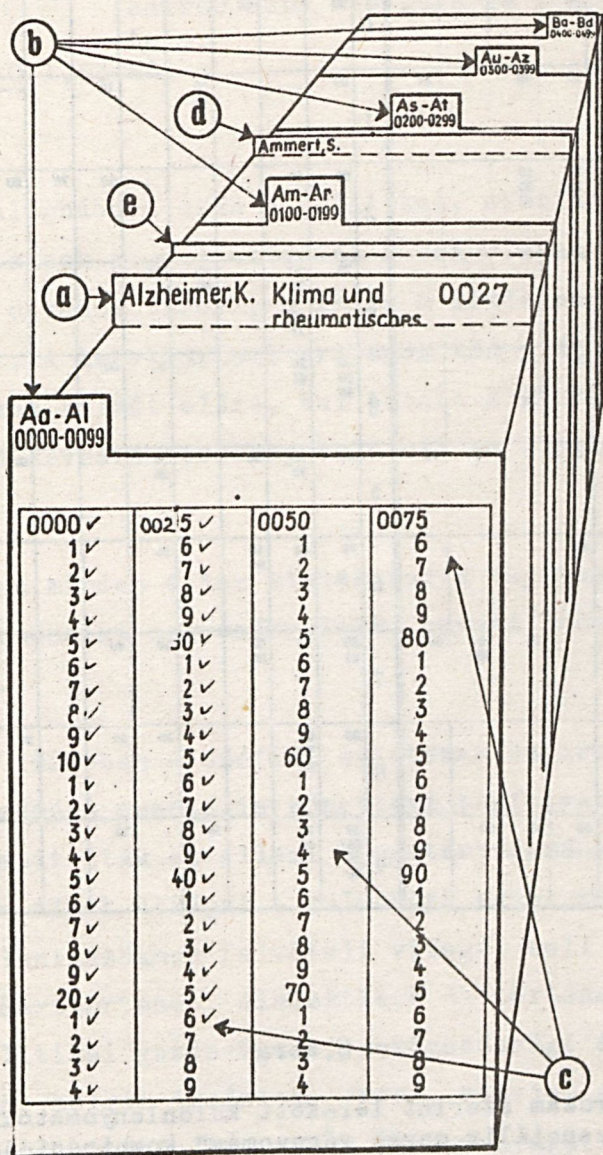
Tekintettel arra, hogy dokumentumgyűjteményünk többezer nyomtatványra van tervezve - ugyanannyi odatartozó jelzettel - célszerűnek láttuk ezt az utolsó számjegy szerinti rendezési eljárást némileg módosítani. Függőleges beosztással egészítettük ki, mégpedig az első számjegy /az ezresek/ szerint, úgy hogy a tárgyszókartonon 100 derékszögű mezőny jött létre /lásd 2. ábrát/. Az 5491 számot pl. abba a mezőnybe vezetjük be, amelyet függőlegesen az 5, vízszintesen az 1 jelöl meg. Elegendő, ha csupán 49-t írunk be, mert a másik két számjegyet a bevezetés helye már eleve meghatározza.

Lehet egyik síkban az ezreseket, a másikban a százásokat megadni, ez esetben a különlenyomat-gyűjtemény minden század rész szakaszának a tárgyszókartonon egy bizonyos négyzet felel meg. Ez az eljárás nálunk nem vált be, mert a szerzők és az általuk feldolgozott szakterületek összekapcsolása igen felduzzasztja a bejegyzések számát egyik-másik négyzetben.

Befejezésül álljon itt egy gyakorlati példa, hogyan tudjuk gyűjteményünkéből a többdimenziósan, vagyis a fogalmi körök kombinációi szerint lerakott dokumentumokat kikeresni. Az esszenciális magas vérnyomás profilaxisát megtaláljuk, ha az esszenciális vérnyomás és a profilaxis tárgyszó-kartonokat egymás mellé ill. egymás fölé helyezzük /lásd 2. ábrát/ és a két karton függőleges hasábjait egymással összehasonlítjuk. Eközben mindkét mutató ujjunkkal egyidejűleg végighaladunk mindkét hasábon. Felkeressük a mindkét kartonon közös, vagyis a keresett számokat. A mi 2. ábránkon pl. az első 5 hasábon a 4000, 9010, 5301 és 5104 számokat. Akinek gyakorlata van, annak ez nagyon gyorsan megy. Néhány másodpercen belül kiemelhetjük a keresett tanulmányokat az esszenciális magas vérnyomás profilaxisáról. Ha a gyűjteményben olyan dolgozatot keresünk, amelyet három tárgykör kombinációja jellemez /tapasztalatunk szerint ilyen jellegű és terjedelmű gyűjteményeknél ez ritkán fordul elő/, a harmadik kartonon megkeressük a már átnézett két kartonon szereplő közös számot.

A kikölcsönzött dokumentumok helyére feltűnő színű kartonokat teszünk be, amelyek lehetőleg kiemelkednek a többi cédula közül /lásd 1. ábra, e/. A kölcsönző nevét rávezetjük a kartonra. A nyomtatvány visszaadása után kitöröljük a nevet, és a kölcsönző kartont a tárgyszókatalógus és a tulajdonképeni különlenyomat-katalógus között lerakjuk.

A mi kartoték-rendszerünk, elsősorban az egyedül dolgozó kutatók vagy kisebb munkaközösségek számára alkalmas, akiknek nem állanak nagyobb anyagi eszközök a rendelkezésükre.

1. ábra

A különlenyomat sematikus képe előlnézetben. Az a/ és d/-vel megjelölt dokumentumok kissé ki vannak emelve a többi cédula közül. Ellentétben a "kölcsonzó lap"-pal rendszerint nem nagyobbak a kartotéknál. Továbbiakra lásd a cikket.

Hochdruck, essentieller						Prophylaxe										
	0	1	2	3	4		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	70 80	10 50	50			0	60 90	60	00 80	91			50			
1	12 40 70 90	10	90		20	1	00			30 40		10				
2	91	50 70	10 50 70			2	90	00				50	70	80	80	
3	40 60					3	20	00 20 70 40 21		90 80	20					
4	00 40 70	30	10			4	30 20 50	20 91			30	90				
5	00	30		90	10	5	50	10 30	30		10 20			00		
6		10				6	71	40	10 90		11					
7	60 90		10	10 40	60	7	80 61	10	40 00		30	40			50	
8						8	80	60 90 70			90	90		20	20	
9	01	00	00	00		9	00 01 30 80	10 80		10		20				

2. ábra

Példa a sorszám szerint lerakott különlenyomatoknak "Profilaxis-eszenciális magas vérnyomás" kombinációja szerint való kikeresésére. Ez a két tárgyszó-karton az ábrán úgy van egymás fölé helyezve, hogy a szemlélő felől nézve baloldali részükön a közös számok áttekinthetők legyenek. A továbbiakra lásd a cikket.

Wieckowska, Helena: L'enseignement superieur des bibliothécaires dans les pays de l'Europe Orientale.

Libri.1960,10,1,53-68.

A második világháború után a politikai, szociális és gazdasági változások megváltoztatták a könyvtárak szerepét. Kibővült az olvasók tábora, a könyv a mindennapi élet tényezője lett. A keleteurópai országok könyvtárosképzése nagy léptekkel haladt előre, túl jutott a kísérletezésen és többé kevésbé összekapcsolódott az egyetemi oktatással.

Természetesen minden állam kialakította sajátos képzési formáját történelmi hagyományainak, anyagi lehetőségeinek megfelelően.

Bulgáriában 1924-ben a szófiai egyetemen az irodalomszakos hallgatók számára speciális könyvtári tanfolyam indult. 1950-ben alapították az Állami Könyvtártudományi Intézetet, amely két év alatt átképzzi a különböző egyetemeken végzeteket. A jelentkezőknek felvételi vizsgát kell tenniük. Fő tárgyak: Párttörténet, dialektikus és történelmi materializmus, politikai gazdaságtan, mezőgazdasági és műszaki bibliográfia, bolgár irodalom, orosz, szovjet és külföldi irodalom, gyermekirodalom, orosz és egy nyugati nyelv. Szaktárgyak: könyvtörténet, könyvtártudomány, könyvtárszervezés, katalogizálás, olvasószolgálat, gyermekkönyvtárügy,

ált.bibliográfia, bolgár bibliográfia, szakbibliográfia. Ezenkívül egy hónapos gyakorlat /juliussban/, záró vizsgák /államvizsgák/, szakdolgozat. Ennek elvégzése után a hallgató okleveles könyvtáros, vagy hivatásos bibliográfus lesz.

Az intézet 1953-tól 3 éves levelező tagozatot szervezett, melynek előfeltétele 3 évi könyvtári gyakorlat. A szófiai egyetemen 1953/54-ben a történeti és filozófiai fakultáson könyvtártudományi tanszéket szerveztek /4 éves/. Ezt 1957-ben átszervezték. A tanulók a különböző szakok mellett könyvtárszakot is végeznek tanulmányaik harmadik évétől kezdve. Programja: könyvtártörténet, könyvtárszervezés, könyvtártudomány, könyvtártechnika, általános és szakbibliográfia, könyvismeret, gyakorlati munka és háromhónapos tudományos könyvtári gyakorlat.

Magyarországon a 2. világháboru után az egyetem irodalom szakán kezdődött meg a könyvtárosképzés. 1948-56-ig a gyakorlati tapasztalatok felhasználása hatalmas változásokon ment keresztül. Jelenleg 5 éves a tanítási idő. Kisérletképpen érdekes lehetőség nyílik arra, hogy szakemberek /jogászok, orvosok/ is könyvtári képzettséget szerezzenek.

Gyakorló könyvtárosok számára, akiknek még nincsen oklevelük, 6 éves levelező oktatást rendszeresítettek az egyetemen. A tanulmányi anyag két részre osztható: 1. általános tárgyak: marxista filozófia és gazdaságtan, idegen nyelvek, pedagógia. 2. szaktárgyak: könyv- és könyvtártörténet, bibliográfia, tudománytörténet, a tudományos munka módszere, könyvtárszervezés. Minden szemeszter végén kollokválnak, a harmadik és negyedik év végén szóbeli és írásbeli vizsgát

tesznek. A 10. félév végén államvizsgáznak filozófia, pedagógia tárgyakból és megvédik diplomájukat.

Lengyelországban a XIX. század óta egyetemi színvonalu könyvtárosképzés folyik.

1954 óta a varsói, lodzi és wroclawi egyetemen folyik 5 éves könyvtárosképzés. A tananyag három csoportra osztható.

1. Általános tárgyak képzik az irodalmi fakultás tananyagát: filozófia, Lengyelország története, logika, idegen nyelvek - ezek a tárgyak magukba foglalják a könyvtári tudományokat - pl. a történelem áttekintést ad a történeti forrásokról, a logika keretében az osztályozási rendszereket is megismerik.
2. Könyvtártudományi tárgyak - történeti és gyakorlati szempontból: Könyv- és könyvtártörténet, olvasószolgálat, szak- vagy vegyes gyűjtemények, a kiadás, a bibliográfia problémái.
3. Kötelező melléktantárgyak: Tudománytörténet /225 óra az V-IX. félévig/. A hallgató által szabadon választott szakterület története, irodalma és bibliográfiája.

Mindhárom egyetemnek joga van doktori címet adni, a megfelelő vizsgák és doktori értekezés elkészítése után.

Csehszlovákiában a prágai Károly Egyetem vezette be a könyvtárosképzést. Az itt tanulók tudományos könyvtári munkára készültek fel, míg az Állami Könyvtárosképző Iskola 2 éves tanfolyamán nyilvános könyvtárak számára képeztek szakembereket.

1950-ben a Károly Egyetem irodalom szakán kívül a bratislavai egyetem filozófia tanszéke is foglalkozott könyvtárosképzéssel. Az 5 éves oktatás programja:

1. Közös tárgyak a fakultás minden hallgatója számára: marxizmus, történelmi és dialektikus materializmus, politikai gazdaságtan, latin, orosz és két modern nyugati nyelv.
2. Könyvtártudományi főtantárgyak: bibliográfia, könyv és könyvtártörténet, katalogizálás, olvasószolgálat, pedagógiai pszichológia, könyvtári szervezés és adminisztráció.
3. Melléktárgyak: Kezdetben egy kötelező tárgy: cseh nyelvészet, 1955 óta választhatnak másik szakot is, pl. technológiát.
4. Minden év végén néhány hét gyakorlat különböző könyvtárakban a nyári szünet alatt.
5. A tizedik szemeszter végén szakdolgozatot nyújtanak be és államvizsgát tesznek.

A prágai és a bratislavai tanszék e mellett 2 éves levelezőtagozatot is szervezett a más diplomával rendelkezők számára. A hallgatók havonta 2 napon át konzultáción vesznek részt, év végén pedig vizsgát tesznek.

A prágai egyetem aspiranturát is szervezett, amelynek elvégzésével a könyvtártudományi kandidátusi fokozatot nyerik el.

A Szovjetunióban 1925 óta a könyvtártudományi nevelés egyetemi szinten történik, önálló intézeti képzés formájában.

Ma három könyvtárosképző centrum van: a moszkvai, a leningrádi és a harkovi intézet, nem beszélve a pedagógiai intézetekről és néhány egyetemi fakultásról. A hallgatók száma meghaladja a 12.000-et.

A könyvtártudomány karaktere a Szovjetunióban kizárólag human jellegű, így erős hasonlóságot mutat a pedagógiával.

Az intézetekben négy fakultás működik: bibliográfiai, könyvtártudományi, gyermekkönyvtárügyi és pedagógiai. Ezeken belül van 12 tanszék, az általános tárgyak minden fakultás hallgatója részére kötelezőek: marxizmus-leninizmus, a Sz.U. története, történelem, világirodalom, orosz irodalom /Harkovban ezeken kívül ukrán irodalom/. pedagógia, pszichológia, idegen nyelvek, testnevelés.

A tanszékek másik csoportja a szaktárgyak oktatásával foglalkozik: könyvtörténet, osztályozás, könyvtári adminisztráció, a szovjet bibliográfia alapjai, szakbibliográfiák, orosz gyermekirodalom. A tanulmányt kiegészíti a gyakorlati munka: a második és az ötödik félévben hetenként egy nap, a hatodik és a hetedik félévben évi 36 nap. A tanulmányi idő négy év. Az első évben választott témából dolgozatot kell készíteni, a második és harmadik évben jelentést kell beadni az elvégzett gyakorlatról. A 8. félévben el kell készíteni a szakdolgozatot. Végül két államvizsgát tesznek: marxizmus-leninizmusból és orosz irodalomtörténetből. Levelező és esti tagozato-

kat is szerveztek, melynek ideje 5 év. Esti tagozaton hetenként háromszor 4 óra hosszát tartanak a konferenciák és szemináriumok.

A moszkvai intézetben évente 2.100 levelező és 500 esti hallgató tanul.

A tanulás megkönnyítésére minden intézetben külön olvasóterem áll a hallgatók rendelkezésére, amely a tananyaghoz szükséges szakirodalmat bocsátja rendelkezésükre.

T. A.

K Ö Z L E M É N Y E K - H I R E K

A KÖNYVKIADÁS számára nagy segítséget jelentene, ha könyvtárosaink, akik az olvasókkal közvetlen kapcsolatban állnak és így a gyakorlatban felmerülő igényekről azonnal értesülnek, tájékoztatást adnának a szakirodalmi ellátottság hiányosságairól. A felmerülő igényekről szóló tájékoztatás ki-terjedhet egy-egy szűkebb vagy tágabb szakterület, témakör bármely hiányosságára, illetve egyes művek terén tapasztalt hiányokra is.

Kérjük könyvtárosainkat, tegyék ezt a munkát rendszeressé, kísérvék figyelemmel a ki nem elégített olvasói kéréseket, folytassanak beszélgetést olvasóikkal. Tapasztalataikat gyűjtsék össze és küldjék el az OOK Szervezési és Módszertani Csoportjának, hogy azután azt a Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárosztályának továbbíthassuk.

A KÖNYVTÁROS 1962. évi januári száma cikket közöl "Könyvtáros testvérlelapjaink" címmel, s a következőket írja az Orvosi Könyvtáros-ról:

"Sokkal rövidebb multra tekint vissza az ORVOSI KÖNYVTÁROS, az orvostudományi könyvtári hálózat tájékoztatója. A negyed-

évenként megjelenő sokszorosított lapnak eddig két száma jelent meg. Fiatal hálózat fiatal közlönye ez a lap, szerencsésen találta el a hangot, közvetlenül, tanácskozási stílusban, "beszéli meg" a problémákat, frissen reagál az eseményekre. Négy rovata van: első helyen a nagyobb, elvi jelentőségű cikkeket, tanulmányokat közli, köztük néhány, a hálózat régebben megalakult kisebb egységének tapasztalatait /Pálffy Gyula, Znakovszky Emma cikkei/. "A könyvtári munka kérdései" rovat - mint a címe is mutatja - gyakorlati kérdésekben /szakrendszer, könyvtárközi kölcsönzés/ ad hasznos tanácsokat. Ez a rovat közölte a betegek könyvtárára vonatkozó összeállítást, égető és fontos problémát pendítve meg ezzel, de véleményünk szerint ezt a cikket, az első rovatban kellett volna hozni, akár vitaindítóként. A probléma megérdemelné a nagyobb nyilvánosságot is, ezért akár A Könyvtáros is átvehetné ezt a közleményt. A "Szemle" rovat a külföld orvosi könyvtárainról, bibliográfiákról, referáló lapokról ad ismertetést, kivonatos fordítások, ismertetések formájában. A "Közlemények-Hírek" rovata elevenségével, friss anyagával hívja fel magára a figyelmet. Az egész lapra jellemző a helyesen felfogott pedagógiai szándék: nevelni, oktatni kívánja az orvosi könyvtárosokat, ugyanakkor a kollektív szervező feladatát is betölti. Kár, hogy néhány cikke magyartalan."

BIBLIOGRÁFIÁINK, KIADVÁNYAINK - mint erről már körlevélben értesítettük könyvtárosainkat - ezentul ingyenesen állnak az orvosi könyvtárak rendelkezésére.

AZ ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZ-
PONT FELHÍVÁSA A FORDÍTÁSOK TÁMPÉLDÁNYAINAK BEKÜLDÉSÉRE

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ (OOK) időnként kiadott "Orvostudományi fordítások jegyzéke" c. kiadványában teszi közzé az OOK-ban lefordított valamint más intézményektől szórványosan kapott fordítások címjegyzékét, hogy ezzel mindenki számára hozzáférhetővé tegye e fordításokat.

Mivel az egészségügyi intézményekből igen kevés fordítás érkezik az OOK-ba, feltételezhető, hogy sok fordítás a széleskörű érdeklődés számára hozzáférhetetlen marad. E helyzeten kíván segíteni az OOK, amikor ezuton felhívással fordul valamennyi egészségügyi intézmény vezetőjéhez, hogy

az intézet számára készített fordításokból, terjedelmesebb referátumokból, szövegkivonatokból egy-egy támpéldányt az Országos Orvostudományi Könyvtár címére (Budapest, VIII., Szentkirályi utca 21.) küldjön be.

Az OOK gondoskodik a támpéldány megőrzéséről, a cimanyag közzétételéről és ilymódon az értékes anyag széleskörűen hozzáférhetővé válik. A beküldő szerv kívánságára az OOK egy példányt visszaküld a beküldőnek.

/Megjelent az Eü.Közl. 1961. 18. számában./

AZ ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT TÁJÉKOZTATÓ SZOLGÁLATÁNAK DIJTÉTELEI

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ (OOK) tájékoztató szolgálata azzal is támogatta az orvostudomány különféle területén dolgozó kutatókat, hogy kérésükre bibliográfiákat állított össze a kutatásaikkal kapcsolatos témákról, továbbá az OOK-ban készült valamint esetenként más intézményektől kapott fordításokat az igénylőnek kölcsönözte.

Az OOK tájékoztató szolgálata e két szolgáltatásnak hatókörét szeretné kiszélesíteni, ezért e szolgáltatásokat a következőképpen fejleszti tovább.

1. Az OOK tájékoztató szolgálata az ETT és az MTA által elfogadott tudományos témákkal kapcsolatban továbbra is díjmentesen végzi a tájékoztatás különféle szolgáltatásait.
2. A tájékoztató szolgálat ezen kívül bárkinek a rendelkezésére áll mérsékelt díjazásért. Cimbibliográfiák összeállításáért 20 Ft alapdíjat kell a megrendelőnek fizetnie, amely összegben legfeljebb 20 annotálatlan vagy 10 annotált bibliográfia adat foglaltatik. Az alapdíjat akkor is meg kell fizetni, ha a feltáró munka eredménye csak néhány adat. Az alapdíjban foglalt adatszolgáltatás mértékét meghaladó teljesítmény esetében a további annotálatlan adatokért 1-1 Ft-ot, az annotált adatokért 2-2 Ft-ot kell a megrendelőnek fizetnie.
3. A fordítások díjtalan kölcsönzését a tájékoztató szolgálat megszünteti, a fordításokat a jövőben legépelteti és

gépelt oldalanként 1 Ft térítés ellenében bocsátja az igénylők rendelkezésére. A fordítás tehát az igénylő tulajdonában marad.

/Megjelent az Eü.Közl. 1961. 18. számában./

EGÉSZSÉGÜGYI SZAKFILM MEGRENDELÉSI FELHÍVÁS

Szám: 18-191/1961. OOK.

Valamennyi Közegészségügyi-járványügyi Állomás Igazgatójának, az Orvostudományi Egyetemek Rektorainak, az Egészségügyi Minisztérium közvetlen felügyelete és főfelügyelete alá tartozó Szervek és Intézmények Vezetőinek,

Székhelyén.

A tudományos- és oktatójellegű egészségügyi szakfilmek forgalmazását az Egészségügyi Minisztérium Egészségügyi Felvilágosítási Központjától az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ vette át. Ennek folytán a tudományos és oktatójellegű eü. szakfilmek kópiáinak 1962. évi megrendelési felhívását az alábbiakban adjuk meg:

I. Keskenykópiákra vonatkozó megrendelési feltételek

1. A megrendelést három példányban (egy eredeti és két másolat) kell beküldeni a mellékleten szereplő filmekre.
2. A megrendelésnek tartalmaznia kell a megrendelő címét (szállítási cím), a fizető szerv egyszámlaszámát, és a számla pontos elnevezését.

3. A megrendelést legkésőbb 1961. december 31-ig kell az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ (Bp. VIII., Szentkirályu u. 21.) címére beküldeni.

4. A határidőre beérkezett megrendelésekről az OOK, a megrendelés egyik másolatán visszaigazolást küld 1962. febr. 15-ig. Csak a visszaigazolt filmkópiák kerülnek 1962. évben gyártásra és szállításra.

5. A késve érkezett megrendeléseket nem tudjuk figyelembe venni. Pótrendelés csak az OOK felhívása alapján eszközölhető.

6. Filmkópiák ára:

fekete-fehér keskeny kópia 300 - 500.- Ft,
színes keskeny kópia 1300 - 1800.- Ft.

II. Normál kópiákra vonatkozó megrendelési feltételek

1. A megrendelést két példányban (egy eredeti egy másolat) a "MOKÉP Filmbeszerzés Bp. V., Báthory u. 10." címre kell megküldeni.

2. A megrendelésnek tartalmaznia kell a megrendelő címét (szállítási cím), egyszámlaszámát és a számla pontos elnevezését.

3. Megrendelés 1962. év szeptember 31-ig egyéb határidő megkötés nélkül beküldhető.

4. Filmkópiák ára:

fekete-fehér normál kópia 1000 - 1500.- Ft,

színes normál kópia 1500 - 2000.- Ft.

Dr. Bartha Ferenc sk.
főosztályvezető

Melléklet a 18-191/1961. OOK számú utasításhoz

AZ ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZ-
PONT ÁLTAL FORGALMAZOTT EGÉSZSÉGÜGYI SZAKFILMEK CIMLISTÁJA

(A cím utáni számok a gyártási évet és keskenyméretben szá-
mitott méterhosszat jelzik.)

I. Tudományos- és oktatójellegű filmek:

1. Mellkasfalhiány pótlása műanyaggal (bordahiány műtét),
1955., kb. 105 m.
2. Coarctatio aortae műtete, színes, 1955., kb. 172 m.
3. Agydaganat műtéti eltávolítása, 1955., kb. 269 m.
4. Combnyaktörés műtéti gyógyítása 1956., kb. 181 m.
5. A temporalis fócusu epilepsia műtéti kezelése, 1957.,
kb. 230 m.
6. A Heine-Medines mozgászavarok utókezelése, 1957., kb.
256 m.
7. Sérültellátás intézetben (baleseti sebészet), színes,
1957., kb. 279 m.
8. Elsődleges sebellátás, színes, 1957., kb. 190 m.

9. Ahogy az ember születik (a normális és néhány komplikált szülés levezetése), színes, 1957., kb. 300 m.
10. Kórházi gyermekápolás (I. rész közép-káder-oktatófilm), 1957., kb. 190 m.
11. Pneumoconiosis (ipari porártalmak), 1958., kb. 295 m.
12. Igaz történet (Kórházi gyermekápolás II. rész, közép-káder-oktató film), 1958., kb. 155 m.
13. Fedett mellkassérülések korszerű kezelése, színes, 1959., kb. 180 m.
14. Rádióaktív izotópok alkalmazása az orvostudomány egyes területein, 1959., kb. 180 m.
15. Tracheotómia (gégesebészeti), színes, 1959., kb. 180 m.
16. A fejlődés kezdeti szakasza (mikrófelvételek a petesejt fejlődéséről), színes, 1959., kb. 180 m.
17. Vizsgálunk (kórházi gyógyszerbeadás gyermekeknél, közép-káder-oktató film), 1959., kb. 180 m.
18. Resuscitáció a traumatológiában, színes, 1960., kb. 180 m.
19. A nyelés anatómiája és fiziológiája, 1960., kb. 175 m.
20. Folyadékpótlás (csecsemőknél és kisgyermekknél, közép-káder-oktató film), 1960., kb. 185 m.
21. A szív fejlődési folyamatai, 1961., kb. 175 m.

22. Bronchografia, 1961., kb. 170 m.

23. A vese röntgenvizsgálata, 1961., kb. 175 m.

/Megjelent az Eü.Közl. 1961. 22. számában./

A DREZDAI JÁRÁS "JÓZSEF ATTILA" KÖNYVTÁRA

Liegnau-Augustusbad-ban megnyílt a drezdai járás első központi könyvtára, amelyet a nagy magyar szocialista költőről "József Attila könyvtár"-nak neveztek el. A tatában Megyei Könyvtár, amely három év óta baráti kapcsolatot tart fenn a drezdai járási könyvtárral, ebből az alkalomból üdvözlő levelet intézett az új központi könyvtárhoz. (Der Bibliothekar. 15. Jg. 1961. 2. H. 186-188. p.)

x x x x x

A Szovjetunióban 1959-ben az állami közművelődési könyvtárak olvasóinak száma 49 millió volt; 1960-ban, tehát egy év alatt, az olvasók száma 14 millióval emelkedett. (Bibliotekar' /Moszkva/. 1961. 10. no. 3. p.)

x x x x x

ORVOSTUDOMÁNYI ÉVFORDULÓK

1962 - B E N

Ezen összeállítással szeretnénk felhívni könyvtárosaink figyelmét az orvostörténelem nevezetesebb eseményeinek évfordulóira, melyekből ötletet merithetnek könyvkiállítások rendezésére, megemlékezések tartására.

- Január:
- 1802.I.1-én szül. Pólya József a magy. ideggyógyászat egyik megalapozója, 1842-ben nyitotta meg elmeintézetét
 - 1822.I.8-án szül. A.R. Wallace, a darwinizmus "társalapítója"
 - 1907.I.26-án szül. Hans Selye - stress kutatás és elmélet
 - 1892.I.30-án megh. Lumniczer Sándor, jelentős sebész
- Február:
- 1892.II.6-án szül. Murphy, aki a vészes vérszegénység kutatásáért és gyógyításáért kapott Nobel díjat /Minot-tal/
 - 1912.II.10-én megh. Lister, az aszepszis elterjesztője
 - 1842.II.13-án szül. Török Aurél a magyar antropológia megalapozója. A halála is évforduló: 1912.IX.2.
 - 1822.II.16-án szül. Francis Galton /antropometria, daktiloszkópia/

Március: 1937.III.2. megh. Dollinger Gyula, jelentős sebész

1902.III.6. megh. Kaposi Móríc jelentős bőrgyógyász /Kaposi-sarcoma/. Születése is évforduló: 1837.X.23.

1882.III.24. Koch bejelenti a tbc bacilus felfedezését

1917.III.31. megh. Emil Behring Nobel díjas szerológus /diftéria/

Április: Nincs jelentős évforduló

Május: 1852.V.1. szül. Ramón y Cajal Nobel díjas ideg-
szövettan kutató

1812.V.19. szül. Arányi Lajos jelentős kórboncnok. A halála is évforduló: 1887. VII.28.

1822.V.27. szül. id.Bókay János, a magyar gyermekgyógyászat megalapozója

1922.V.28. megh. Ch. L-veran Nobel díjas /malária/

1872.V.29. rendelet a kolozsvári egyetem megalapításáról

Június: 1862.VI.5. szül. Allvar Gullstrand Nobel díjas

Julius: 1822.VII.22. szül. Gregor Mendel /mendelizmus,
genetika/

1842.VII.19. megh. Pelletier, a chinin előállítója

1917.VII.27. megh. Kocher Nobel díjas világhírű
sebész

Augusztus: 1872.VIII.15. szül. Szóllősi Zsigmond, aki a haladó orvosi mozgalmakban nagy szerepet játszott

Szept.: 1902.IX.5. megh. Rudolf Virchow

1802.IX.6. megh. Mátyus István, jelentős orvos a
17. szd.-ban

1837.IX.9. szül. Samuel Basch, a vérnyomásmérés
kidolgozója

1922.IX.27. megh. Apáthy István világhírű szö-
vettanász

1927.IX.29. megh. Einthoven Nobel díjas /elektro-
kardiográf/

Október: 1892.X.7. Vita a kolera bacillus fertőzőképességé-
ről. Pettenkofer bacillus-tenyészetet iszik
nyilvánosan

1937.X.29. Szentgyörgyi Nobel díjat kap

November: 1867.XI.7. szül. Marie Curie-Sklodowska /rádium/
1722.XI.19. szül. Auenbrugger, a kopogtatás fel-
fedezője

1872.XI.22. szül. Siedentopf, az ultramikroszkóp
felfedezője

1942.XI.23. megh. Bársony Tivadar, jelentős
röntgenes

December: 1732.XII.24. megh. Köleséri Sámuel, jelentős orvos,
Erdély főorvosa

1822.XII.27. szül. Pasteur

Egyéb évfordulók:

1562. megh. Gabriele Fallopio anatómus

1562-1568 pestis pandémia

1632. szül. Leeuwenhoek /mikroszkóp/

1662. megjelenik Descartes első élettani műve
"De homine"

1742. Celsius elkészíti a 100 fokos hőmérőt

1752. Haller műve megjelenik a specifikus inger-
lékenységről

1792. Galvani műve megj. a villamosság hatásáról
az izomra

- 1802. Bichat "Anatomie générale" s. műve a szövettan megalapozás
- 1832. szül. Botkin, neves orosz belgyógyász, Pavlov mestere
- 1842. Robert Mayer közli az energia megmaradásáról szóló tanát
- 1842. Justus Liebig megalkotja az anyagcsere fogalmát
- 1842. Gruby Dávid leírja a trichophyton és a soor gombát
- 1862. szül. Widal, a szerológiai diagnosztika egyik megalapozója
- 1872. Haeckel megállapítja a biogenetikai alaptörvényt
- 1882. Forlenini pneumothoraxot készít
- 1892. Schleich-féle infiltrációs érzéstelenítés
- 1897. Eijkman beri-berit okoz kísérletileg /vitamin felfedezése/
- 1902. Einthoven feltalálja az elektrokardiográfit
- 1902. Richet felfedezi az anafilaxiát
- 1902. Carrel Nobel díjas feltalálja az érvarratot
- 1907. Calmette és Pirquet feltalálják a tuberkulin reakciót
- 1912. Határozat a pozsonyi és debreceni egyetem felállításáról
- 1922. Banting és Best felfedezik az insulint /Nobel díj/
- 1927. Aschheim-Zondek reakció ismertetése /terhesség kimutatás/.

B I B L I O G R Á F I A

Kérjük könyvtárosainkat, hogy a könyvtárban elkészített bibliográfiai összeállításait küldjék be a Szerkesztőség címére. Így az OOK bibliográfiai összeállításai mellett azokat is rendszeresen közölnénk.

SZEMELVÉNYEK AZ OOK TÁJÉKOZTATÓ KATALÓGUSÁNAK BIBLIOGRÁFIAI ANYAGÁBÓL

K.Sz.1379/61.	Anti-enzimek. A ribonukleáz hatásmechanizmusa.	25	tétel	
K.1380/61.	Dadogás neurológiai szempontból /kóroktan/.	3	"	annotált
K.1384/61.	Poliomyelitis.	8	"	"
K.1385/61.	Diétával foglalkozó folyóirat cikkek	44	"	
K.1387/61.	A tetanus terápiája	20	"	"
K.1388/61.	Pericarditis benigna exsudativa	12	"	"
K.Sz.1390/61.	A meteorológiai viszonyok hatása az emberre és a betegségekre	35	"	"
K.1391/61.	Délamerika egészségügyére vonatkozó adatok.	10	"	"
K.1392/61.	Közlekedési uton behozott trópusi betegségek	26	"	"
K.1401/61.	Vitaminürítés gyermekeknél	9	"	"

K.1402/61.	Anorganikus jód az anyag- cserében	8	tétel	annotált
K.1403/61.	Ivóvíz és fluor	5	"	"
K.1404/61./Sze- ged/	Plexus papilloma /choroid plexus/	47	"	
K.Sz.1407/61.	A koronariákra ható gyógy- szerek	82	"	
K.1408/61.	A tüdőgümőkór konzervatív gyógykezelése	79	"	
K.1409/61.	A BROCA-féle formula és a pedilisi index	7	"	"
K.1410/61.	A televízió alkalmazása a sebészetben	30	"	
K.1411/61.	Totális és subtotális gyo- morreszekciókról	16	"	"
K.1414/61.	A dokumentáció módszerei	44	"	
K.1417/61.	Zollinger-Ellison syndroma	6	"	"
K.1421/61.	Fulladás a csecsemő és gyermekkorban	12	"	
K.1422/61.	A tuberkulózis kemoterápia mellékhatásai	12	"	"
K.Sz.1424/61.	INH mellékhatásai az en- dokrin regulációra	12	"	
K.1425/61.	A gyermekkori és fiatalko- ri öngyilkosságok	11	"	
K.Sz.1428/61.	A szivhypertrophia elektro- kardiográfiás elváltozásai	15	"	
K.1434/61./Sze- ged/	Irodalomjegyzék újszülött- és kisgyermekkori mesen- chyomák tárgyköréből	10	"	
K.1435/61./Sze- ged/	Irodalomjegyzék a vércukor- szint, ill. vérsírszint tárgyában	41	"	

JELMAGYARÁZAT

K = külföldi

Sz = szovjet

K Sz = külföldi és szovjet

A betűk után szereplő szám: a bibliográfia sorszáma.

- o -